

- §12-miljøgodkendelse til Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge.

Kolofon: Bornholms Regionskommune; Januar 2013

Udarbejdet af:	Teknik & Miljø
Layout & Tryk:	Teknik & Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0023
Sagsbehandler:	Helle Thers
Kortbilag:	Kort & Matrikelstyrelsen

Ndr. Kirkebogård

Ndr Kirkebogård
Rønnevej 7, 3770 Allinge
Ejendomsnummer: 40000031657
CHR nr. 74511
CVR nr. 81073155
P-nr. 1002612963
Mobilnr. 3018 1943
E-mail: almegaard@mail.dk

§12-Miljøgodkendelse til

Ndr. Kirkebogård

Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge
Slagtesvineproduktion - bornholmergrise

Godkendelsesdato: 25. januar 2013

Indholdsfortegnelse

Miljøgodkendelse til Ndr. Kirkebogård.....	5
1 Generelle vilkår	5
1.1 Vilkår vedrørende drift og indretning.....	6
1.2 Vilkår vedrørende årsproduktion.....	6
1.3 Vilkår vedrørende information og ændringer på ejendommen.....	6
2 Vilkår vedrørende produktionsanlægget.....	7
2.1 Staldinventar- og drift.....	7
2.2 Ventilation.....	7
2.3 Rengøring af staldanlæg.....	7
2.4 Ammoniak reducerende teknologi.....	8
<i>Gulvtype i ny stald.....</i>	<i>8</i>
2.5 Lugt.....	8
Vilkår vedrørende gyllebeholdere	8
2.6 Gødningsopbevaring	8
2.7 Gyllehåndtering	8
2.8 Udspreddning af gylle op til byzone	8
2.9 Spildevand og overfladevand.....	9
2.10 Uheld og risici.....	9
2.11 Støjklender.....	9
2.12 Skadedyr	10
2.13 Støv	10
2.14 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier	10
Olie.....	10
Affald.....	11
Sprøjtemidler og medicin	11
3 Vilkår vedrørende udbringningsarealer og naturarealer.....	12
Nitratudvaskning	12
4 Vilkår vedrørende bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi.....	12
5 Vilkår vedrørende tilsyn, kontrol og egenkontrol.....	14
Godkendelsens forudsætninger – miljøtekniks beskrivelse	15
6. Beskrivelse af produktionsanlægget og bedriftens arealer.....	15
6.1 Ansøger og ejerforhold.....	15
6.2 Husdyrbruget	15
6.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	15
6.3.1 Landskabelig placering af Ndr. Kirkebogård	15
6.3.2 Ndr. Kirkebogårds placering i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mm	16
6.4 Ejendommens bygningsanlæg	17
6.4.1 Produktionsanlægget	17
6.5 Ejendommens husdyrhold.....	19
6.6 Opbevaringskapacitet	19
6.6.1 Produktion af husdyrgødning	19
6.6.2 Ejendommens opbevaringsanlæg.....	20
6.7 Bedriftens landbrugsjord.....	20
6.7.1 Harmoniareal.....	20
6.7.2 Arealkrav.....	21
7 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug.....	21
7.1 Energi.....	21
7.1.1 El.....	21
7.1.2 Diesel/fyringsolie.....	22
7.2 Vand.....	22
7.3 Gødning.....	23
7.3.1 Husdyrgødning.....	23
7.4 Foder og foderopbevaring	23
7.5 Sæsæd.....	23
7.6 Kemikalier og pesticider.....	23
8 Fleksibilitet	23
9 Forventede reststoffer og emission fra anlægget.....	24
9.1 Husdyrgødning.....	24

9.2 Kvælstofudvaskning.....	24
9.2.1 Overfladevand – Nitratklasse.....	24
9.2.2 Grundvand – nitratfølsomt område.....	24
9.3 Fosfor.....	24
9.4 Ammoniakfordampning.....	24
9.5 Lugtemission.....	25
9.5.1 Vedvarende lugtkilder.....	25
9.5.2 Periodiske lugtkilder.....	26
9.6 Støvemission.....	26
9.7 Støjkilder.....	26
9.7.1 Vedvarende støjkilder.....	26
9.7.2 Periodiske støjkilder.....	26
9.8 Lys.....	26
9.9 Transport.....	27
9.9.1 Intern transport.....	27
9.9.2 Ekstern transport.....	27
9.10 Fluer og skadedyr.....	28
9.11 Spildevand.....	28
9.12 Affald.....	28
9.12.1 Olie- og kemikalieaffald.....	28
9.12.2 Animalsk affald.....	28
10 Risici.....	28
11 Egenkontrol og management.....	29
12 Husdyrbrugets ophør.....	30
Vurderinger.....	31
13 Vurdering af produktions miljøpåvirkning.....	31
13.1 Kvælstofpåvirkning.....	31
13.1.1 Overfladevand.....	31
13.1.2 Grundvand.....	31
13.1.3 Vandløb og søer.....	31
13.2 Fosforudledning.....	32
13.3 Ammoniakdeposition til naturarealer.....	32
13.4 Pesticidpåvirkning.....	34
14 Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering.....	36
15 Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener.....	36
16 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik.....	37
Energibesparende foranstaltninger:.....	38
Vandbesparende foranstaltninger:.....	38
Management og Godt Landmandskab:.....	38
Foderoplysninger.....	39
Bedst tilgængelige staldeknologi.....	39
Opbevaring af gødning:.....	40
Udbringning af husdyrgødning:.....	40
17 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier.....	42
18 Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget.....	43
19 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse.....	43
19.1 Alternative løsninger.....	43
19.2. 0-alternativ.....	44
21 Samlet konkluderende vurdering.....	44
22 Generelle forhold.....	45
22.1 Tidligere offentliggørelser.....	45
22.2 Klagevejledning.....	45
Bilag 1 – Ndr. Kirkebogårds placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder.....	47
Bilag 2 – Anlægstegning.....	48
Bilag 3 – Modtagne indlæg i forbindelse med 2. offentlighedsperiode.....	49

Miljøgodkendelse til Ndr. Kirkebogård

Bornholms Regionskommune giver hermed godkendelse i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer samt tilhørende bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 764 af 28. juni 2012 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.

Slagtesvineproduktionen på Ndr. Kirkebogård kan bestå af 9000 slagtesvin (32-107 kg) svarende til 250,00 DE. Eller en produktion af bornholmergrise svarende til 7200 slagtesvin (32-118 kg) svarende til 239,60 DE. I denne miljøgodkendelse tager beregningerne udgangspunkt i produktion af almindelige slagtesvin, idet dette giver den største miljøbelastning.

I forbindelse med udvidelsen forlænges eksisterende verandastald med 54,6 meter og i samme bredde som den eksisterende stald, hvilket vil sige 18,18 m – dvs. 990 m². Denne stald kommer til at rumme 1200 stipladser.

1 Generelle vilkår

Denne godkendelse omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktion vedrørende CHR nr. 74511, og ejendommen er desuden knyttet til CVR nr. 81073155 samt P-nr. 1002612963.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug og der er indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion. Den fulde årsproduktion behøver således ikke være opfyldt 2 år efter meddelelsen af godkendelse.

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på 250,0 dyreenheder
- Besætningens/produktionens størrelse den 25. januar 2015

I denne godkendelse er der indarbejdet fleksibilitet i forhold til: besætningens vægtgrænseinterval – se afsnit 8
Fleksibilitet.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb 25. januar 2021. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40 stk. 2.

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2021.

Denne godkendelse skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget.

1.1 Vilkår vedrørende drift og indretning

- 1.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 1.1.2 Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikre at stier holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene. Klimatiske forhold fx meget høje temperaturer kan medføre at grise gøder i et større areal af stien.
- 1.1.3 Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spil undgås i videst muligt omfang.
- 1.1.4 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

1.2 Vilkår vedrørende årsproduktion

- 1.2.1 Svinebruget tillades drevet med et dyrehold på maksimalt 250,5 DE, svarende til 9000 slagtesvin (32-107 kg). Det tillades en afvigelse på ind og afgangsvægt, sålænge det maksimale antal DE ikke overskrides. Produktionen må dog ikke overstige 9.000 slagtesvin (32-107 kg).

Produktionen af de 9000 slagtesvin kan konverteres til produktion af bornholmer grise. Ved produktion af bornholmer grise vil antallet blive ca. 20 procent lavere, da der er større pladskrav til bornholmergrisen, men afgangsvægten vil stige. Såfremt afgangsvægten øges, skal der således produceres tilsvarende færre slagtesvin, således at det maksimale antal dyreenheder på 250,0 DE ikke overskrides. Dog kan der til et hvert tidspunkt omlægges til konventionel svineproduktion, selvom årsproduktionen i en årrække har ligget lavere end de 250 DE som følge af bornholmgrise produktionen.

1.3 Vilkår vedrørende information og ændringer på ejendommen

- 1.3.1 Ændring i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommune inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.
- 1.3.2 De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Godkendelsens forudsætninger (miljøteknisk beskrivelse) og miljøvurderingen tager udgangspunkt i de udbringningsarealer, der fremgår af kortbilag 1. Det samlede udspretningsareal udgør 198,18 ha, se tabel 1 nedenfor. Der må udbringes husdyrgødning på de arealer på den pågældende bedrift som fremgår af bilag 1.

Ejerforhold	Adresse	Matrikulært areal	Udspretningsareal
Ejet	Almegård Borrelyngvej 23 3790 Hasle	11m, 11o, 12ab, 12a, 13r, 24 h Rutsker 90,2557 ha	68,5
Ejet	Ndr Kirkebogård Rønnevej 7 3770 Allinge	42a Olsker 54,0538 ha	49,1 ha
Forpagtet	Stenløsevej 12 3770 Allinge	9a, 10i, 16i, 61b, 62b Olsker 78,9339 ha	48,15 ha
Forpagtet	Hyldegårdsvej 7 3790 Hasle	22m rutsker 4,2719 ha	3,96 ha
Ejet	Nydamsvej 10 3790 Hasle	54i, 35o Rutsker 14,0911 ha	13,83 ha
Forpagtet	Vang 11 3790 Hasle	14k, 14ao, 14k, 14l, 14q Rutsker 12,3768 ha	4,2 ha
Forpagtet	Fuglesangsvej 10 3790 Hasle	27e Rutsker 2,4823 ha	1,84 ha
Forpagtet	Tejnvej 26 3790 Hasle	17ab, 17 t olsker, 369az Allinge Sandvig markjorde 13,2723 ha	8,6
Totalt areal			198,18

1.3.3 Ændringer af udspretningsarealet, skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare end de nuværende.

2 Vilkår vedrørende produktionsanlægget

2.1 Staldinventar- og drift

2.1.1 Der skal etableres overbrusningsanlæg ELLER højtryksanlæg, hvor staldluften tilføres forstøvet vand i samtlige stalde.

I stalde til smågrise, avls- og slagtesvin taget i brug efter 1. juli 2000 er det et lovkrav, at der til grise over 20 kg opsættes overbrusning eller andre foranstaltninger, der giver grisene mulighed for køling. (§ 4 i lov nr. 104 af 14. februar 2000 om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin).

2.2 Ventilation

2.2.1 Ventilatorer skal renholdes og rengøres inden hver indsætning af nyt hold dyr. Nævnte skal fremgå af egenkontrol journal.

2.3 Rengøring af staldanlæg

2.3.1 Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

2.4 Ammoniak reducerende teknologi

Gulvtype i ny stald

2.4.1 Den nye stald skal indrettes med 50% fast gulv for at minimere ammoniakemissionen.

2.5 Lugt

2.5.1 *Maks. antal stipladser ved produktion af almindelige slagtesvin*

2.5.1.1 Der må maks. anvendes 784 stipladser (784 dyr ad gangen) i den eksisterende verandastald og 1200 stipladser (1200 dyr ad gangen) i den nye verandastald samt 180 stipladser i den gamle stald, således at lugtkravet kan overholdes.

2.5.2 *Maks. antal stipladser ved produktion af bornholmergrise*

2.5.2.1 Der må maks. anvendes 700 stipladser (700 dyr ad gangen) i den eksisterende verandastald og 1080 stipladser (1080 dyr ad gangen) i den nye verandastald samt 160 stipladser i den gamle stald, således at lugtkravet kan overholdes.

2.5.3 Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

Vilkår vedrørende gyllebeholdere

2.5.4 Umiddelbart efter udkørsel af gylle fra eksisterende gyllebeholderen skal gyllebeholderen tilføres snittet halm, således gylleoverfladen er dækket af et betydeligt lag halm indtil flydelaget dannes efter 1-2 uger.

2.6 Gødningsoptbevaring

2.6.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder på husdyrbruget

2.7 Gyllehåndtering

2.7.1 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 764 af 28. juni 2012 om husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages og pumpningen i så fald afbrydes.

2.7.2 Såfremt der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så at pumpen ikke kan startes utilsigtet.

2.7.3 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

2.8 Udspredning af gylle op til byzone

2.8.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone.

- 2.8.2 Transport af gylle og spildevandsslam til udspretningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.

2.9 Spildevand og overfladevand

- 2.9.1 Tagvand kan ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 2.9.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse for husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 764 af 28. juni 2012 med senere ændringer).
- 2.9.3 Vaskevand fra rengøring af stalde skal opsamles i beholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.
- 2.9.4 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 2.9.5 Al vask af maskiner, redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester og sprøjte skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske jf. bekendtgørelse for husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 764 af 28. juni 2012 med senere ændringer).

2.10 Uheld og risici

- 2.10.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448
- 2.10.2 Der er udarbejdet en beredskabsplan for Ndr. Kirkebogård som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes så oplysningerne i den altid er opdateret.
- 2.10.3 Såfremt planen ikke foreligger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.

2.11 Støjklider

- 2.11.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag Kl 7-18 (8 timer)	Alle dage Kl. 18-22 (1 timer)	Alle dage Kl. 22-7 (½ timer)	Alle dage Kl. 22-7
Lørdag Kl 7-14 (7 timer)	Lørdag Kl. 14-18 (4 timer)		Maksimal værdi
	Søn- og helligdag Kl. 7-18 (8 timer)		
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 2.11.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 μ Pa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 2.11.3 Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 2.11.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

I våde høst år kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

2.12 Skadedyr

- 2.12.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 2.12.2 Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

2.13 Støv

- 2.13.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.14 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier

Olie

- 2.14.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 2.14.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 2.14.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spil kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.14.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

Affald

2.14.5 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.

2.14.6 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.7 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S's affaldsregulativ (haveaffald)

2.14.8 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.9 Bekendtgørelse nr. 439 af 11. maj 2007 (Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr) har følgende præcisering af hvordan døde dyr skal opbevares:

2.14.9.1 Dyrene skal indtil afhentning opbevares på et skyggefuldt sted.

2.14.9.2 Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden.

2.14.9.3 Hvor det er nødvendigt, sikres afhentningspladsen mod ådselædende dyr.

2.14.9.4 Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej.

2.14.9.5 Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet.

2.14.9.6 I tilfælde hvor dyrene er overdækket, skal det ske med en fast overdækning.

2.14.9.7 Selvdøde og aflivede dyr kan opbevares på køl eller frost i lukkede, overdækkede container. Hvis denne mulighed benyttes, behøver pkt. 2.14.9.1-2.14.3.3 og 2.14.9.5 ovenfor ikke at være opfyldt.

2.14.10 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.

2.14.11 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

Sprøjtemidler og medicin

2.14.12 Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

2.14.13 Lægemiddelrester og brugte kanyler skal bortskaffes via autoriserede kanaler som fx kommunale modtageordninger. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.

2.14.14 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.

2.14.15 Medicinrester og rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3 Vilkår vedrørende udbringningsarealer og naturarealer

Nitratudvaskning

3.1 På bedriftens arealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,3998 DE/ha, idet en mindre del af arealerne (6,25 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år fx i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer dette 5 år tilbage i tiden). Der må derudover ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som fx affald.

3.2 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb, søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbers eller søens øverste kant.

3.3 Syd for Ndr. Kirkebogård må ikke få tildelt handles- eller husdyrgødning, der skal være afgræsning på arealet, og der skal tages slet på arealet minimum en gang årligt. Overdrevet fremgår af billedet til højre.

4 Vilkår vedrørende bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi

4.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.

4.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

4.3 Anlæg der er særligt energiforbrugende, fx ventilations- og mælkekølingsanlæg skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

4.4 Når den eksisterende slagtesvinestald skal renoveres skal bedste anvendelige teknologi implementeres i dette staldafsnit.

4.5 **Vedligeholdelse af staldanlæg**

Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg eller lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

5 Vilkår vedrørende tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 5.1 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 5.2 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udspredning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på forlangende af tilsynsmyndigheden.
- 5.3 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 5.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.
- 5.5 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførelsaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

Godkendelsens forudsætninger – miljøtekniks beskrivelse

6. Beskrivelse af produktionsanlægget og bedriftens arealer

6.1 Ansøger og ejerforhold

Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge ejes og drives af Lars Kjøller. Ejendommen drives som en konventionel svineproduktion med slagtesvin og tilhørende planteavl.

6.2 Husdyrbruget

Lars Kjøller ønsker at udvide produktionen på Ndr. Kirkebogård ved Olsker. Den nuværende produktion på ejendommen udgøres af 4.000 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 102,73 nye dyreenheder. Ndr. Kirkebogård er godkendt til denne produktion ved screeninger i henholdsvis 2002 og 2004. Der ønskes udvidet til 9.000 slagtesvin (32-107 kg) svarende til 250 DE.

6.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Ndr. Kirkebogård er placeret i landzone lokaliseret ca. 1 km syd for byzonen til Allinge, og henholdsvis 480 m vest og 640 m sydvest for sommerhusområdet henholdsvis ved Sandkås og Grønnedalsvej, som er de nærmeste samlede bebyggelser. I området omkring Ndr. Kirkebogård er der ingen områder i landzone, som i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv indenfor 400 m. Nærmeste område er lokalplan nr 308.S.02. Dette område er sommerhusområde Storedalen ca. 420 m øst for anlægget på Ndr. Kirkebogård.

6.3.1 Landskabelig placering af Ndr. Kirkebogård

Ndr. Kirkebogård er beliggende i landzone i et landskab, der er åbent mod vest, nord og øst, mens der mod sydøst rejser sig en mindre skovbevoksning. Der er en ca 500 m lang privatvej fra Rønnevej og ned til Ndr. Kirkebogård. Ejendommen ligger i et traditionelt landbrugslandskab med åbnemarker, spredt beplantning og spredt beliggende ejendomme.

Landskabsrummet omkring ejendommen er kuperet, hvilket resulterer i, at ejendommen ligger i en dalsænkning i landskabet omkring ejendommen.

Landskabsrummet er meget sammensat med dyrkede marker, levende hegn, skovarealer og spredte gårde i landskabet. Noglekaraktererne for arealerne omkring Ndr. Kirkebogård er dyrkede marker, nogle spredte gårde og en del husmandsbrug, der ligger tilbagetrukket fra offentlig vej. Det vekselende landskab gør området komplekst og giver mange fine visuelle oplevelses muligheder.

Billede: Ndr. Kirkebogård set fra sin egen privatvej.

Landskabeligt er Ndr. Kirkebogård placeret tilbage trukket fra offentlig vej for enden af en cirka 500 meter lang privat vej. Stuehuset er placeret mod nord og omgivet af gårdens have. Stuehuset og ejendommens siloer er synlige fra Rønnevej. Driftsbygningerne er placeret syd for stuehuset. Syd for ejendommen er et overdrev som afgrænser ejendommen mod sydøst. Der er hele vejen omkring ejendommen åbne marker, som grænser op til Ndr. Kirkebogård

Ndr. Kirkebogård ligger tilbagetrukket fra offentlig vej, og i en dalsænkning i landskabet. Syd for ejendommen ligger en mindre skov, som danner en "ryg" for ejendommen, således at den ikke fremtræder dominerende i landskabet.

I forbindelsen med besætningsudvidelsen vil den eksisterende stald blive forlænget med 55 meter mod øst. Billedet herunder viser Ndr. Kirkebogård set fra Rønnevej, når ejendommen passerer fra Allinge i retning mod Olsker – den nye stald vil blive placeret i forlængelse af den eksisterende stald som ses til venstre på billedet.

Det vurderes at byggeriet på Ndr. Kirkebogård ikke vil blive væsentlig dominerende i landskabet, idet byggeriet opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger. Skoven bag svinestalden danner en "ryg" for den eksisterende bygninger, og vil også gøre dette for forlængelsen.

Ejendommen kan ikke ses, når den passerer på Rønnevej fra Olsker i retning mod Allinge – her er ejendommen skjult af en bakke.

Ejendommen og dens bygninger vil samlet set opleves som en enhed i landskabet, hvor de nordligste facader af ejendommens bygninger vil være dem der er mest synlige fra Rønnevej.

6.3.2 Ndr. Kirkebogårds placering i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mm.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en generel beskyttelse af en række markante landskabselementer. Loven indeholder desuden forbud mod at ændre tilstanden inden for de beskyttede naturtyper (§3 områder), herunder bebyggelse af arealerne.

Museumsloven indeholder et forbud mod ændring af sten- og jorddiger samt selve fortidsmindet.

- Kirkebyggelinie: nærmeste kirkebyggelinie er udlagt omkring Olsker kirke, som ligger mere end 2 km fra Ndr. Kirkebogård.
- Skovbyggelinie: Ndr. Kirkebogård er beliggende indefor en skovbyggelinie. Erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri er dog tilladt indenfor skovbyggelinjen. Ejendommen er placeret i et område, hvor der ikke er restriktioner i forhold til skovrejsning.
- Fortidsmindebeskyttelseslinie: Der er ca. 800 meter til nærmeste beskyttelseslinie for fortidsminder.
- Strandbeskyttelseslinie: Ejendommen er ikke beliggende inden for strandbeskyttelseslinie. Der er mere end 550 m til nærmeste strandbeskyttelseslinie.
- Beskyttede jord- eller stendiger: Nærmeste stendige er lokaliseret ved skoven syd og øst for ejendommen, men diget berøres ikke af det planlagte byggeri.
- Fredede områder: Omkring 700 meter nordøst for Ndr. Kirkebogård er udlagt et område, som er fredet. Fredningen er en estetik fredning ved Boesvang.
- Kulturmiljøområde: Ejendommen er beliggende uden for kulturmiljøområder.
- Beskyttet naturområde (§ 3 områder): I området omkring Ndr. Kirkebogård er der registeret søer, overdrev og eng. Umiddelbart syd for ejendommen er der et §3 beskyttet overdrevsareal på 1,8 ha samt et engareal.
- Nærmeste habitatområde er EU-habitatområde: 160 Hammeren og Slotslyngen. Området er lokaliseret mere end 2 km mod nordvest.

- Nærmeste §7-natur: Nærmeste §7-natur er et overdrev, som er lokaliseret ca 870 meter sydvest for Ndr. Kirkebogård
- Områder med drikkevandsinteresse: En del af arealerne nærmest Almegård er beliggende i område med drikkevandsinteresse.
- Områder med særlige drikkevandsinteresser: Arealer beliggende ved Harbodam er inden for områder med særlige drikkevandsinteresser.
- Nitratfølsomme grundvandsområder: Ingen udspretningsarealer er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde.
- Nitratklasse i forhold til overfladevand: En mindre del af udspretningsarealerne ca. 6 ha er beliggende i nitratklasse 1 i forhold til overfladevand.

6.4. Ejendommens bygningsanlæg

Ejendommen består oprindeligt af en 4-længet ejendom, hvor stuehuset er fra 1940, men renoveret i 1980. Stuehuset er 9 x 17 m svarende til ca 153 m². Stuehuset er forsynet med tegltag og opført i mursten. Stuehuset er kalket gult. Stuehuset er 7 m til kip og taghældningen er 45 gr. Stuehuset er forsynet med tagrender.

På ejendommen findes udover staldene 2 siloer og 1 gylletanke – se anlægstegning bilag 2.

6.4.1 Produktionsanlægget

Lagerbygning

Mod vest er der en ældre lagerbygning fra 1940. Denne er opført i sten og med tegltag. Bygningen måler 8 x 22 m svarende til 176 m². Bygningen er kalket hvid. Bygningen er 7 m til kip og taghældningen er 45 gr.

Ældre stald

Parrallelt med stuehuset syd for denne er en ældre staldbygning fra 1940, som sidst er renoveret i 1998. Denne bygning er opført i sten og med ståltag. Bygningen måler 10 x 36 m svarende til 360 m².

Bygningen anvendes i nogen grad stadig til svineproduktion. Bygningen er kalket hvid.

I det ældste staldafsnit som sidst er renoveret i 1998 er der en stor andel af fast gulv. Der er kun spalter på ca 25% af gulvarealet. Systemet er såkaldt strawflow. Gulvtypen er indsat som delvis fast gulv med 50-75% fast gulv. Dette staldsystem har i henhold til normerne den laveste mulige ammoniaktab. Det lave ammoniaktab er dog betinget at at grisene ikke sviner på det faste leje. Det ældste staldafsnit anvendes fortrinsvis som bufferstald samt til syge dyr og dyr der har behov for aflastning. Der kan dog være en mindre reel produktion i dette staldanlæg. Der er regnet med en produktion på 750 slagtesvin samt 280 stipladser.

Der er ligetryksventilation med 2 indtag og 2 afkast alle placeret i kip.

Tidligere løsdriftstald til kvæg

Umiddelbar syd for denne ældre svinestald er der en gammel løsdriftstald til kvæg. Denne bygning er opført i stål og med tag af pandeplader. Bygningen måler 6 x 23 m svarende til 138 m². Bygningen anvendes ikke til dyrehold længere.

Eksisterende verandastald

Mod syd er der i 2006 opført en verandastald til slagtesvin. Denne er opført i stål med ståltag. Bygningen måler 18 x 36 m svarende til 650 m².

Stalden er med delvis fast gulv. Det faste gulv udgør ca 1/3 af gulvarealet indenfor og ca 25% totalt idet stiarealeet på verandaen medregnes. Delvis fast gulv er BAT i henhold til miljøstyrelsens teknologiblad "delvis fast gulv i slagtesvinestalde". Ammoniaktabet er lavest i stalde med 50-75% fast gulv men lugt emissionen er den samme uanset andel af fast gulv.

Ydervægge på verandastalden er i farverne grå og rød. Tagpladerne er grå. Højden til kip er 4,5 m og taghældningen er 20 gr.

Verandastanden er forsynet med tagrender.

Mellem foderlade og verandastald er der en mellembygning på 3 m². I forbindelse med den ældste staldbygning til svin er der mod øst et udleveringsrum på 7 m².

Der er tale om en verandastald, hvor ventilation sker naturligt ved indtag gennem veranda og afkast gennem åben kip.

Foderlager mv.

Syd for lagerbygningen er der en bygning til foderopbevaring og foderblandingsanlæg. Bygningen er fra 1979 og er i forbindelse med

etablering af verandastald i 2006 forsynet med nyt foderanlæg. Bygninger er opført i beton med ståltag.

Bygningen måler 13 x 26 m

svarende til 338 m². Bygningen er kalket hvid. Bygningen er 7 m til kip og taghældningen er 45 gr.

Maskinhus

Vest for denne foderlade er der et mindre maskinhus, som er opført i 1968. Denne bygning er i stålplader og med tag af pandeplader.

Bygningen måler 11 x 11 m svarende til 121 m². Bygningen er 7 m til kip og taghældningen er 45 gr.

Siloanlæg

Syd for maskinhus og vest for foderladen er der to stålsiloer til korn. Disse er begge opført i 2006.

Siloerne har en højde på 12 m.

Siloerne er begge 9 m i diameter.

Gyllebeholder

Øst for ejendommen staldanlæg i tilknytning til dette er der en gyllebeholder på 1000 m³ som er opført i 2006. Gyllebeholderen har en diameter på 18 m.

Ny verandastald

Den nye stald bliver opført i umiddelbar forlængelse af den eksisterende verandastald og opføres i samme materialer og farver som den eksisterende stald. Taghøjde til kip og taghældning bliver ligeledes identisk med eksisterende stald. Der vil skulle ske nogen terrænregulering i forbindelse med byggeriet idet terrænet falder mod øst, hvor forlængelsen vil skulle ske.

Den nye stald etableres med større andel af fast gulv (50-75%) for at minimere ammoniaktabet. Da grisene i verandastalde har mulighed for at opholde sig udendørs forventes der ikke problemer med svineri på det faste leje.

Der er tale om en verandastald, hvor ventilation sker naturligt ved indtag gennem veranda og afkast gennem åben kip.

Rengøring desinficering

Staldanlægget rengøres efter hvert hold af grise. Der anvendes ikke desinfektionsmidler, dog kalkes efter rengøring. I det gamle staldafsnit rengøres ventilationsindtag og afkast i forbindelse med rengøringen efter hvert hold. Verandastalden har ikke mekanisk ventilation.

Overbrusning af svinestalde

Der er overbrusningsanlæg i staldene – et anlæg fra Nyborghuse. Anlægget er computerstyret, og overbrusningen sker afhængigt af udetemperatur efter anbefalet strategi:

< 14 grader C: Anvisning af gødeareal

> 14 grader C: Overbrusning i 1-2 min 1-2 gange pr. time

> 18 grader C: Overbrusning i 2-3 min. 2-3 gange pr. time.

Der sker kun overbrusning i dagtimerne mellem kl. ca. 9.00 og 20.00.

6.5 Ejendommens husdyrhold

Ndr. Kirkebogård er blevet VVM-screenet i 2005 til en besætning på 102,73 DE svarende til 4.000 slagtesvin (30-102 kg). I forhold til beregninger og vurdering af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård miljømæssigt, er, der taget udgangspunkt i den besætningssammensætning, der er godkendt på Ndr. Kirkebogård i VVM-screeningen fra 2005 Fordelingen af antal af dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter udvidelsen på Ndr. Kirkebogård fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Fordelingen af dyr og dyreenheder (DE) på kategori før og efter udvidelsen på Ndr. Kirkebogård

Dyrekategori	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	Antal	DE	Antal	DE
Slagtesvin (30-102 kg)	4.000	102,73	0	0
Slagtesvin (30-107 kg)	0	0	9.000	250,0

6.6 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten af husdyrgødning skal være tilstrækkelig i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

6.6.1 Produktion af husdyrgødning

Al husdyrgødningen fra besætningen opsamles i form af gylle. Mængden er beregnet i henhold til gældende lovgivning og normer for de dyrekategorier besætningen er sammensat af. Tabel 3 angiver den producerede mængde husdyrgødning før og efter udvidelsen på Ndr. Kirkebogård.

Tabel 3: Produktion af husdyrgødning før og efter udvidelse

Ejendom	Før udvidelsen Gylle m ³	Efter udvidelsen Gylle m ³
Ndr. Kirkebogård	1920	4320

6.6.2 Ejendommens opbevaringsanlæg

I tabel 4 er angivet, hvor meget opbevaringskapacitet, der er på Ndr. Kirkebogård.

Tabel 4: Opbevaringsanlæg til husdyrgødning

Beholder	Kapacitet
Ndr. Kirkebogård Gyllebeholder	1.000 m ³
Harbodam Gyllebeholder	800 m ³
Almegård Gyllebeholder	1350 m ³
Gyllekanaler i eksisterende stald på Ndr. Kirkebogård	250 m ³
Total	3400 m ³

Opbevaringskapaciteten på 3400 m³ sikre opbevaring fra 9,4 måneders produktion. Den beregnede normmængde indeholder dog også regnvand i gyllebeholderne. Udover kapaciteten nævnt ovenover vil der være ekstra kapacitet i gyllekanalerne på Harbrodam (1500 m³) og i de nye gyllekanaler i den nye stald på Ndr. Kirkebogård. Kapaciteten er således fuld tilstrækkelig til, at der kan leves op til husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders kapacitet.

6.7 Bedriftens landbrugsjord

Bedriftens landbrugsjord består af ejede og forpagtede arealer samt aftalearealer. Arealerne fremgår af nedenstående tabel 5.

Tabel 5: Udspretningsarealer til produktionen på Ndr. Kirkebogård

Ejerforhold	Adresse	Matrikulært areal	Udspretningsareal
Ejet	Almegård Borrelyngvej 23 3790 Hasle	11m, 11o, 12ab, 12a, 13r, 24 h Rutsker 90,2557 ha	68,5
Ejet	Ndr Kirkebogård Rønnevej 7 3770 Allinge	42a Olsker 54,0538 ha	49,1 ha
Forpagtet	Stenløsevej 12 3770 Allinge	9a, 10i, 16i, 61b, 62b Olsker 78,9339 ha	48,15 ha
Forpagtet	Hyldegårdsvej 7 3790 Hasle	22m rutsker 4,2719 ha	3,96 ha
Ejet	Nydamsvej 10 3790 Hasle	54i, 35o Rutsker 14,0911 ha	13,83 ha
Forpagtet	Vang 11 3790 Hasle	14k, 14ao, 14k, 14l, 14q Rutsker 12,3768 ha	4,2 ha
Forpagtet	Fuglesangsvej 10 3790 Hasle	27e Rutsker 2,4823 ha	1,84 ha
Forpagtet	Tejnvej 26 3790 Hasle	17ab, 17 t olsker, 369az Allinge Sandvig markjorde 13,2723 ha	8,6
Totalt areal			198,18

6.7.1 Harmoniareal

Harmoniarealet er defineret som det nødvendige areal til udspretning af husdyrgødning. For en svineproduktion må der maksimalt udsprede 1,4 DE/ha. Harmoniarealet kan sikres gennem ejede og forpagtede arealer samt arealer med husdyrgødningsaftaler. Til harmoniarealet kan medregnes arealer, hvor der er en afgrøde, som har en kvælstofnorm eller et vejledende behov for fosfor og/eller kalium. Der kan kun medregnes arealer, der kan og må udsprede husdyrgødning på.

Udspretningsarealerne anvendes også i dag til udspretning af husdyrgødning. Mængden af husdyrgødning vil dog kunne øges lidt, idet der i dag ikke udspretnes op til 1,4 DE/ha som er det generelle harmonikrav.

Lars Kjøller ejer og forpagter 198,18 ha udspretningsareal. En del af de ejede og forpagtede arealer (6,25 ha) er beliggende i områder udpeget som nitratklasse 1. På de ejede/forpagtede arealer må der derfor som gennemsnit maksimalt tilføres husdyrgødning svarende til 1,3998 DE pr. ha. Der planlægges maksimalt anvendt 1,39 DE/ha.

Harmoniarealet for Ndr. Kirkebogård og Almegård er beregnet til 191,45 ha, harmonikravet er dermed opnået, idet der er 198,18 ha til bedriften.

6.7.2 Arealkrav

Folketinget vedtog den 22. marts 2010 at ændre Landbrugsloven. Lovændringen betyder blandt andet, at pr. 1. april 2010 ophæves grænsen for, hvor mange dyreenheder der maksimalt må være pr. bedrift, og dermed er arealkravet faldet væk.

7 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug

7.1 Energi

Der anvendes energi til foderblanding, belysning og ventilering af den gamle stald.

7.1.1 El

Det nuværende elforbrug ligger på 22 - 25.000 kWh årligt. Variation over årene skyldes primært større eller mindre mængder af korn med behov for tørring. Indeholdt i elforbruget er endvidere privatforbrug til stuehus. Dette anslås til at udgøre ca 6000 kWh.

El anvendes primært til tørring og beluftning af korn, til formaling af korn og andre foderemner, samt til foderblanding. Pt forarbejdes al foder til Almegård også på Ndr Kirkebogård. Produktionen på Almegård flyttes til Ndr Kirkebogård i forbindelse med udvidelsen. Mængden af foder som skal forarbejdes på Ndr Kirkebogård stiger derfor ikke proportionalt, idet der også idag formales og blandes foder til grisene på Almegård.

Der anvendes endvidere el til blanding og udfodring i vådfoderanlægget. Derudover anvendes lidt strøm til belysning. I den ældste staldbygning er der ligetryksventilation, hvilket er meget energikrævende, idet man ved ligetryk flytter luftmasserne to gange mekanisk. Dog anvendes stalden kun i begrænset omfang og ventilationsbehovet er derfor minimeret.

I verandastalden - såvel den eksisterende som i den nye stald - er der naturlig ventilation. Dvs at der ikke anvendes energi til ventilation.

Pt løber gyllen selv til gyllebeholder, hvorfor der ej heller i nudrift anvendes energi til pumpning af gylle. I ansøgt drift vil der blive etableret en forbeholder og der vil skulle pumpes gylle til gyllebeholder. Der vil blive anvendt traktorpumpe til pumpning af gyllen.

Det anslås at energiforbruget i form af strøm i ansøgt drift vil stige til ca. 40.000 kWh inklusiv forbrug i stuehuset.

Der er ikke nogen form for aktiv opvarmning i staldene. I Verandastaldene er der roobin-hood varme.

Stuehuset opvarmes med kombifyr - brænde og olie.

Energibesparende foranstaltninger

Verandastald med naturlig ventilation er meget energibesparende idet halvdelen eller mere af energiforbruget på en typisk slagtesvineejendom normalt anvendes til ventilation. I verandastalde er energiforbruget nede på ca. 6-8 kWh/slagtesvin, hvor det i traditionelle stalde ofte ligger mellem 14 og 20 kWh.

Da den ældste staldbygning med ligetryksventilation kun anvendes i begrænset omfang er der ikke planer om at udskifte ventilationen før det er nedslidt og derfor nødvendigt. Ved ligetryksventilation er det muligt i de dele af året hvor ventilationsbehovet ikke er stort, at slukke for indsugning, og således anvende passiv indsugning istedet for at blæse luften ind i stalden. Dette kan reducere energiforbruget til noget nær det halve, da der således kun skal anvendes energi på at flytte luften en gang specielt, hvis belægningen er lille vil det være muligt at praktisere dette i en stor del af året.

For at nedbringe energiforbruget rengøres ventilationsindtag og afkast også hver gang stalden rengøres efter et hold grise.

Transport af foderemner sker mekanisk, hvilket er meget mere energibesparende end lufttransport.

Der er kun lys i stalden i forbindelse med arbejde i stalden og ved levering. Lyset i stalden styres manuelt. Udenfor er der lys ved udleveringsrampen - lyset er kun tændt, når der afhentes grise.

7.1.2 Diesel/fyringsolie

Diesel bruges hovedsagelig i markdriften og til transport af korn fra andre ejendomme til Ndr. Kirkebogård. Gylle køres med maskinstation eller vognmand. Olieforbruget forventes stort set uændret, således at det samlede forbrug bliver ca. 24.000 liter.

Der forventes ikke væsentlige ændringer i dieselforbruget på bedriften som følge af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård

7.2 Vand

Vandforbruget udgjorde i 2011 ca 2000 m³. Der er vand fra offentlig vandforsyning.

Vand anvendes primært til drikkevand hos dyrene samt til rengøring af staldene. Desuden indgår vand til privatforbrug i stuehus. Dette skønnes at udgøre 150 m³.

Ved anvendelse af vådfoder tilsættes ca 23 l vand pr kg tørfoder. Det anslås ud fra dette, at der anvendes ca 1500-1800 m³ vand til vådfoderet. Behov for supplerende drikkevand ved vådfodring er begrænset. Derudover anvendes der ca 200 m³ vand til vask af stalde (anslået).

Det forventes at vandforbruget stiger til ca. 6000 m³.

Vandbesparende foranstaltninger

For at spare på vandet til rengøring iblødsættes stalden. Derved skal der anvendes mindre vand til den endelige rengøring. Der rengøres med højtryksrensere.

Der anvendes drikkenipler i fodertrug, hvorved vandspild minimeres. Anlæg til vandforsyning i staldene tjekkes løbende, således at der ikke opstår unødige vandspild. Vandmåleren aflæses hver torsdag.

7.3 Gødning

Afgrødernes behov for næringsstoffer dækkes med husdyrgødning og handelsgødning. Der anvendes gødning i henhold til Plantedirektoratets normer for afgrødernes kvælstofbehov og udnyttelseskravet til kvælstof i husdyrgødningen. Ved planlægning af afgrødernes gødningsbehov tages der desuden hensyn til husdyrgødningens forventede udnyttelse i praksis samt jordens reserver af kvælstof, fosfor og kalium.

7.3.1 Husdyrgødning

Niveauet for tildeling af husdyrgødning til arealerne efter den planlagte udvidelse vil være 1,39 DE/ha. Det tilstræbes, at husdyrgødningen udbringes på tidspunkter, hvor afgrøde er i vækst og hvor den giver læ og skygge således at ammoniakfordampningen i forbindelse med udsprejning af gyllen minimeres mest muligt og udnyttelsen øges.

7.4 Foder og foderopbevaring

Foder opbevares i to siloer samt i foderlade. Der opbevares ikke ensilage og lignende foder på ejendommen. Der opbevares halm i den gamle løsdriftstald til kvæg.

Mølleri og blandeanlæg er placeret i foderladen, og siloerne er placeret umiddelbart vest for denne bygning (se anlægstegning).

Kun ved mølleri og korngrav er der periodiske støvgener.

7.5 Sæsæd

Forbruget af sæsæd er uafhængigt af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård, idet mængden alene afhænger af det drevne areals størrelse.

7.6 Kemikalier og pesticider

Der sker ingen påfyldning eller rengøring af sprøjteudstyr samt ingen opbevaring af kemikalie på Ndr. Kirkebogård, idet markarbejdet udgår fra Almegård.

8 Flexibilitet

Der meddeles flexibilitet til at producere bornholmergrise, dvs til at der kan ændres på besætningsstørrelsen inden for det maksimale antal dyreenheder på ejendommen. Afgangsvægten kan variere mellem 107 kg og 118 kg uden, at de ansøgte 250 DE overskrides. Dvs. hvis afgangsvægten øges vil der blive produceret færre slagtesvin.

Det betragtes ikke som kontinuitetsbrud, hvis produktionen ligger under 250 dyreenheder i en årrække på grund af, at der produceres bornholmer grise på ejendommen.

Endvidere meddeles der flexibilitet til at modtage husdyrgødning. Idet produktionen af Bornholmergris vil betyde færre dyreenheder end der søges om, vil det være muligt at modtage husdyrgødning svarende til 1,39 DE/ha. Da en mindre del af arealer er beliggende i nitratkasse 1 bliver det maksimale dyretryk uden anvendelse af andre tiltag 1,3976 DE/ha.

Ved maksimalt 1,39 DE/ha vil kriterierne for at overholde kravet i forhold til nitratklasse 1 være opfyldt.

9 Forventede reststoffer og emission fra anlægget

9.1 Husdyrgødning

I forbindelse med en husdyrproduktion vil der være et afkast af husdyrgødning indeholdende primært kvælstof, fosfor og kalium. Det er specielt kvælstof og fosfor, der kan påvirke det omgivende miljø. I tabel 7 er angivet mængden af husdyrgødning samt dennes indhold af kvælstof og fosfor før og efter udvidelsen.

Tabel 7: Afkast af husdyrgødning – N & P før og efter udvidelsen

Produktion totalt til udspredning	Kg N		Kg P	
	Før	Efter	Før	Efter
Gylle	18.315,63	25.068,89	4.388,27	5.763,92

9.2 Kvælstofudvaskning

9.2.1 Overfladevand – Nitratklasse

En del af bedriftens udspretningsarealer er beliggende i område klassificeret som Nitratklasse 1, hvilket betyder, at kvælstof reduktionspotentialet i området er maksimalt 50 %. Reduktionspotentialet er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. I Nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, der er gældende i forhold til de generelle harmoniregler. For Ndr. Kirkebogård betyder dette, at den maksimale belastning på arealerne beregnes til 1,3998 DE/ha. Der vil efter udvidelsen tildeles maksimalt 1,39 DE/ha i gennemsnit på det ejede og forpagtede udspretningsareal.

9.2.2. Grundvand – nitratfølsomt område

Ingen udspretningsarealer tilknyttet produktionen på Ndr. Kirkebogård er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

9.3 Fosfor

Ingen af udspretningsarealerne tilknyttet produktionen på Ndr. Kirkebogård er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000 områder, som er overbelastet med fosfor. Udbringningsarealerne pålægges derfor ingen restriktioner i forhold til fosforbelastning jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

9.4 Ammoniakfordampning

Ved en husdyrproduktion vil der være fordampning af ammoniak fra stalde, husdyrgødningslagre samt ved udspretning af husdyrgødningen. Størrelsen af ammoniakfordampningen er afhængig af produktionens størrelse samt af stalddypen, lagertypen samt tidspunkt og teknik til udbringningen af husdyrgødningen. Beregninger af ammoniakemission er beregnet i det elektroniske ansøgningsskema jf. kravet i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Den samlede ammoniakemission fra anlægget er beregnet til 2544,36 kg N/år og meremissionen fra anlægget er beregnet til 1276,01 kg N/år. Meremissionen af ammoniak beregnes altid, og ved meremission forstås den samlede ansøgte emission fra stald og lager fratrukket nudrift emissionen.

Kravet er, at der skal ske en reduktion på 30 % for de stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt referencestaldsystem. Kravet om 30 % reduktion på ammoniakudledningen er opfyldt, se afsnit 13 og 16.

9.5 Lugtemission

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningssystemerne inklusiv opbevaringsanlæggene (vedvarende lugtkilder). Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen (periodiske lugtkilder).

9.5.1 Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Udenfor denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og efter FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper,
- En spredningsmodel,
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed,
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske ansøgningsystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Tabel 10: Geneafstand for lugt – angivet i hele antal meter

	Beregningsmodel	Geneafstand
Geneafstand til boligområde i byzone/sommerhusområde	FMK	474,97
Geneafstand til byzone i øvrigt og "samlet bebyggelse"	NY	347,28
Geneafstand til boliger uden for "samlet bebyggelse"	NY	155,59

Lugtemissionen fra et produktionsanlæg stammer fra staldanlægget samt fra gyllebeholder. I husdyrgodkendelse.dk beregnes lugtemissionen fra staldanlægget ud fra antal kg grise på stald til et givent tidspunkt. Ved 9000 producerede slagtesvin og 4 hold pr stiplads vil der maksimalt være 2250 grise på stald ad gangen. Da grisene indsættes kontinuerligt vil gennemsnitsvægten for grise der indsættes ved 32 kg og sættes ud ved 107 kg være 69,5 kg. Lugtemissionen er for grise på delvis spaltegulv henholdsvis 150 LE (gamle lugtenheder) og 300 OÙe (nye lugtenheder).

I systemet beregnes lugtemissionen ud fra det indtastede antal stipladser, som i dette tilfælde er: $1200 + 784 + 280 = 2264$. Derved bliver lugtemissionen estimeret lidt for højt, idet der reelt kun vil være 2250 grise på stad ad gangen. Antallet af stipladser er større i systemet, idet der ikke regnes med fuld belægning på stierne i den helt gamle stald.

I forhold til samlet bebyggelse og enkeltbeboelse er den aktuelle afstand langt større end den beregnede geneafstand. I modsætning hertil er den aktuelle afstand til sommerhusområde i systemet målt til 479,56 m. Det vil sige at geneafstanden er overholdt, men der ligger tæt på den maksimale mulige produktion i forhold til genekriteriet uden anvendelse af særlig lugtrensende teknologi eller ændrede afkastforhold. Det bør dog bemærkes, at der er tale om naturligt ventilerede stalde, hvorfra lugtemissionen er mere diffus og som oftest vil opleves som værende mindre generende. Nærmeste

nabobeboelse er beliggende ca 300 m fra anlægget mod syd, hvillket er ca den dobbelte afstand i forhold til den beregnede geneafstand.

Der er i nærværende godkendelse indsat et vilkår om maksimalt anvendelse af

I bilag 4 findes en detaljeret beskrivelse af, hvorledes lugtberegningerne er udført, og hvad der ligger til grund for beregningerne.

9.5.2 Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der køres husdyrgødning fordelt over ca. 6 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspreddning, hvilket minimerer lugtgenerne.

9.6 Støvemission

Der kan forekomme støvemission i forbindelse med valsning af korn. Valsning foregår på ejendommens mølleri. Blanding af foderet sker i et lukket system. Støvgener vil derfor primært kunne forekomme i høst, hvor der tilkøres korn til ejendommen.

9.7 Støjkilder

Der skelnes mellem vedvarende og periodiske støjkilder, da vedvarende støjkilder bidrager væsentligt mere til den samlede støjbelastning fra anlægget end de periodiske støjkilder.

9.7.1 Vedvarende støjkilder

Der kan forekomme lidt støj i forbindelse med formaling af foderet. Der er dog tale om en ny skivemølle, som er støjsvag. Al transport af foderemner sker mekanisk. Formaling af foder sker løbende hele døgnet. Der er kun begrænset støj fra ventilation, da kun den ældste stald er med mekanisk ventilation. Stalden fra 2006 og den nye stald er naturlig ventileret. Der kan forekomme begrænset støj i forbindelse med transport til og fra ejendommen.

Mølleri og foderanlæg er i drift løbende hele dagen. Der formales og blandes ikke foder om natten.

Tiltag mod støjkilder

Der er ikke nogen særlige støjtiltag ud over at skivemøllen er relativ støjsvag og støjgener udenfor foderladen er begrænset. Desuden er der 300 m til nærmeste nabo. Støjniveauet forventes ikke intensiveret væsentligt som følge af udvidelsen.

9.7.2 Periodiske støjkilder

Støj kan periodisk stamme fra transport til og fra Ndr. Kirkebogård med foder, husdyrgødning og dyr. Den periodiske støj forventes ikke øget væsentligt i forbindelse med udvidelsen.

9.8 Lys

Der er lys i staldene i forbindelse med arbejde og udlevering af grise. Lyset styres manuelt. Der fodres fire gange i døgnet, og lyset er tændt ca. ½ time pr. gang. Der fodres ikke og er hermed heller ikke tændt lys i tidsrummet mellem kl. 00 (midnat) og kl. 5 morgen.

Der forefindes ikke nogen form for arbejdsbelysning ved foderlade, maskinhus etc. Der er således ikke noget kraftigt arbejdslys på ejendommen.

9.9 Transport

Der kan forekomme transport af forskellig vis i forbindelse med en husdyrproduktion. Der skelnes mellem intern transport på ejendommen og ekstern transport, dvs. transport til eller fra ejendommen. Til og fra ejendommen kan udelukkende foregå via privat vejen som grænser op til Rønnevej.

9.9.1 Intern transport

I forbindelse med produktionen på Ndr. Kirkebogård vil der ikke være intern transport, da der ikke flyttes dyr mellem staldbygningerne, og foder transporteres i lukket system fra fodercentralen til de enkelte staldafsnit.

9.9.2 Ekstern transport

Den eksterne transport består i transport af levering af slagtesvin til slagteriet og afhentning af døde dyr til DAKA. Desuden sker der transport af foder til ejendommen. Da markarbejdet udgår fra Almegård, Borrellyngvej 23, 3790 Hasle, sker der ingen transport af diesel, planteværn og gødningsprodukter til ejendommen.

Opgørelse af transporter før og efter udvidelsen på Ndr. Kirkebogård kan ses i tabel 10.

Tabel 10: Opgørelse af transporter til og fra Ndr. Kirkebogård

Type af transport	Nudrift	Ansøgt drift
Lev. af smågrise	12	24
Lev af sl. Svin	52	52
Lev af tilskuds foder	30	30
Flytte gylle til Almegård og Harbodam	25	85
Foder til Almegård	40	0
DAKA	52	52
Diverse fx affald	30	30
I alt	241	273

I nudrift hentes slagtesvin en gang ugentlig. Der tilkøres smågrise til ejendommen hver 4. uge. Der leveres foder til ejendommen en gang pr måned. Der er transport af affald væk fra ejendommen ca en gang pr måned. Foder til Almegård formales og blandes på Ndr Kirkebogård. Der transporteres foder til Almegård ca 40 gange årligt. I alt er nuværende transport til og fra ejendommen ca. 241 gange årligt. Dertil kommer transport i mindre biler af dyrlæge, medarbejdere mv.

I ansøgt drift vil skulle indsættes smågrise hver anden uge, men til gengæld vil der ikke skulle køres foder til Almegård

Gyllekørsel sker i 2 dage, og i ansøgt drift forventes dette at stige til 4 dage. Flytning af gylle til gyllebeholder på Almegård og på Habrodam vil ske i perioden november til januar. Kapaciteten i de to beholdere er henholdsvis 1350 m³ og 800 m³ i alt 2150 m³. Transport af gylle, når dette flyttes til andre tanke sker med lastbil med en kapacitet på 2032 tons. Dette betyder, at der ca vil skulle flyttes 85 læs i ansøgt drift mod ca. 25 i nudrift. Den øgede transport sker, således primært pga øget gyllemængde, som vil skulle flyttes i vinterperioden typisk i månederne november og januar. Ved udkørsel til udspretningsarealerne vil det blive stort set uændret, idet såvel i nudrift som i ansøgt drift vil gyllebeholder inklusiv gyllekanalerne blive tømt ved udkørsel i forårmånederne til de omkringliggende udspretningsarealer. Mængden af gylle i gyllekanalerne stiger lidt i forbindelse med udvidelsen. Den øgede transport i forårmånederne vil hidhøre fra denne mængde gylle.

Alle transporter til og fra ejendommen sker normalt inden for normal arbejdstid og ikke i weekenden, dog kan der forekomme tilkørsel af korn i høstperioden uden for normal arbejdstid.

9.10 Fluer og skadedyr

Der holdes opryddet omkring bedriften og bygningerne vedligeholdes, således at rotter ikke sikres optimale leveforhold. Der er endvidere opstillet rottekasser på ejendommen, som jævnlige tilses. Der opretholdes desuden en god staldhygiejne og god gødningshåndtering, således at flueproblemer undgås.

9.11 Spildevand

Der forekommer ikke egentlig spildevand fra ejendommen.

Eneste spildevand er vaskevand fra staldene. Dette overstiger ikke normerne og er indeholdt i normmængden af husdyrgødning.

Vaskevand ledes til gyllekummen og derfra til gyllebeholder.

Tagvand ledes til jorden omkring bygningerne eller til engen hvad angår stuehuset og verandastalden, idet disse to bygninger er forsynet med tagrender.

Eneste befæstede arealer er gårdsplads og grusveje. Der sker ingen afledning af spildevand herfra. Der er dog et befæstet areal ved udleveringsrummet/rampen, men der er ikke noget afløb herfra.

Sanitært spildevand fra beboelsen afledes til sivedræn via septiktank.

9.12 Affald

Ansøger har læst pjecen "Affaldshåndtering i landbruget" udgivet af Bofa og følger dennes råd. Det affald (ISAG-kode: 19.00), der må bortskaffes med dagrenovation, bortskaffes på denne måde. Resten af affaldet (ISAG-kode 23.00: Ikke-forbrændingseget) samles sammen og opbevares i container frem til afhentning – dette affald er eksempelvis dunke, mærkefarvedåser, plast, PVC-plast. Foder leveres løst til ejendommen, så der er ingen emballage herfra. Alt affald, som stammer fra markdriften, heriblandt kemikalier og pesticider, håndteres på Almegård, og der er således intet af dette på Ndr. Kirkebogård. Medicinrester, emballage, kanyler afleveres til apotek.

9.12.1 Olie- og kemikalieaffald

Der findes intet kemikalie- eller olieaffald på ejendommen, idet disse ting håndteres på Almegård.

9.12.2 Animalsk affald

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA Proteins, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne.

Døde dyr placeres på et underlag af spalter og overdækkes med et låg. Afhentningspladsen for de døde dyr er lokaliseret 50 meter fra offentlig vej. Der bestilles afhentning hver gang, der er én død gris, så døde dyr opbevares normalt kun op til ét døgn, før de afhentes. Der afhentes i gennemsnit døde dyr ca en gang pr uge i nudrift og forventningen er det samme i ansøgt drift. Ved en gennemsnitlig dødelighed på 2 % og en gennemsnitsvægt pr. død gris på 50 kg, så er mængden af animalsk affald ved nudrift ca. 4.000 kg og efter udvidelsen ca. 9.000 kg i ansøgt drift.

10 Risici

De største forureningsmæssige risici ved produktionen er overløb og spild af gylle ved gyllebeholdere.

Beskrivelse af mulige uheld

Mulige uheld kan være spild af gylle ved omladning af gyllen fra gyllebeholder til gyllevogn eller til lastbil.

Teoretisk vil gyllebeholderen kunne sprænge læk, dette vurderes dog ikke som sandsynligt idet gyllebeholderens bund hvert år efterses visuelt, når beholderen er tømt. Dertil kommer at beholderen er tilmeldt den 10 årige beholderkontrol.

Ved udslip af mindre mængder af gylle ved omladning vil gylle løbe mod vest mod udleveringsrummet. Her er der fast støbt plads. Pga terrænforhold vil gyllen ikke løbe til de omkringliggende naturområder, som er beskyttede i forhold til naturbeskyttelseslovens §3.

Ved totalcollapse vil gyllen flyde mod nordøst pga terrænforholdene. Der er ingen vandløb, søer, drænbrønde eller lignende som gylle vil kunne løbe til. Der er et englignende areal ned mod Sandkås, men dette areal er ikke §3 beskyttet. Gyllen vil formentlig løbe hertil ved et totalcollapse.

Der kan ske udslip af gylle ved pumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholderen.

Pt er der ingen forbeholder, men i ansøgt drift vil der blive etableret en forbeholder, hvorfra gyllen vil blive pumpet til gyllebeholder.

Pumpning fra forbeholder til gyllebeholder vil ske med traktorpumpe.

Minimering af risiko for uheld

Ved omladning til lastbil anvendes sugekran, hvorved spild af gylle ved omladning elimineres.

Ved påfyldning til gyllevogn anvendes traktorpumpe. Der er således ikke fast monteret pumpeudstyr på gyllebeholderen. Der kan således ikke forekomme at pumpe startes utilsigtet med risiko for spild til følge.

Ved pumpning med traktorpumpe overvåges processen, hvilket minimerer risikoen for uheld. Ved påfyldning af gyllevogn holder traktor og forreste del af gyllevognen på fast støbt plads. Terræn hælder mod den faste støbte plads således at evt. spild af gylle vil løbe til den faste støbte plads, hvorfra det vil kunne opsamles.

Olietank er placeret på fast støbt underlag evt spild af olie vil kunne opsuges. Desuden vil evt. lækage med udslip af olie kunne erkendes.

Der er på ejendommen vil der blive udarbejdet en beredskabsplan, hvor procedurer i forbindelse med uheld vil blive beskrevet.

11 Egenkontrol og management

Der føres logbog over flydelaget på den eksisterende gyllebeholder indtil der er etableret fast overdækning på beholderne.

- Gyllebeholderne kontrolleres hvert år ved tømning for synlige skader.
- Sprøjtejournal
- Tilbageholdelsessedler og optegnelser over anvendelse af lægemidler
- Salmonelladelresultater og –månedsopgørelse fra slagteri (zoonoseregistret)
- Breve med analyseresultater af foder eller husdyrsygdomme, som kan have betydning for Fødevarer sikkerheden
- Eventuelle breve fra Fødevareregionen vedr. offentligt tilsyn
- Kommunens eller private firmaers dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Vandforbruget aflæses minimum en gang årligt.
- Der føres kontrol med indkøbt foder, foderforbrug, medicinforbrug, syge og døde grise.
- Der føres egenkontrol med antal grise der indsættes og som afgår til slagt
- Der føres logbog for flydelag på gyllebeholderen.
- Vandmåler aflæses hver torsdag.
- Diverse krævede egenkontroller i forbindelse med produktion af Bornholmergrise udføres.

Desuden skal man i løbet af få dage kunne fremskaffe:

- Fakturaer på køb og slag af foder

- Oplysninger om sundhedsanmærkninger fra slagteri.

Bedriften er med i en løbende produktionskontrol, hvor foderforbruget, tilvæksten og fodereffektiviteten registreres.

Grisenes gødeadfærd styres med overbrusningsanlæg og ventilationsanlæg for at sikre en god staldhygiejne og rene stier. Jo renere stier jo lavere emission af ammoniak og lugt. Der føres dagligt tilsyn med grisene og med staldanlægget. Evt. fejl og mangler udbedres straks. Indstillinger på ventilationsanlægget kontrolleres jævnligt således at styringen af ventilationen altid sker optimalt i forhold til grisenes velbefindende og i forhold til energiforbruget. Stierne vaskes efter hvert hold grise og der sørges for, at stierne udtørres ordentligt efter vask for at mindske smitterisikoen og for at mindske energiforbruget. Der føres foder og effektivitetskontrol, således at anvendelsen af foder følges nøje. Der fodres efter forudfastlagte foderplaner.

12 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af produktionen på ejendomme vil staldanlæg blive tømt for foder, foderrester og husdyrgødning samt blive rengjort. Foderopbevaringsfaciliteter og foderanlæg vil blive tømt for foderemner og blive rengjort.

Bygningerne vil løbende blive vedligeholdt således at ejendommen ikke kommer til at fremstå faldefærdig.

Gyllebeholderen vil evt blive anvendt til husdyrgødning fra andre bedrifter. Hvis gyllebeholderen ikke skal anvendes til husdyrgødning vil den blive helt tømt for husdyrgødning.

Vurderinger

13 Vurdering af produktions miljøpåvirkning

13.1 Kvælstofpåvirkning

Produktionen på Ndr. Kirkebogård påvirker miljøet med kvælstof fra husdyrgødningen. Teknik & Miljø har vurderet om påvirkningen har negativ effekt på grundvandet, vandløb og søer. Vurderingen er foretaget på baggrund af beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgningskema om miljøgodkendelse jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. I relation til vandløb og søer, er der endvidere foretaget en vurdering ud fra kendskab til afstrømningsforhold til recipienterne samt dræning af arealerne.

13.1.1 Overfladevand

Jævnfør afsnittet om kvælstofudvaskning ligger en del af bedriftens udspretningsarealer i områder der er klassificeret i forhold til overfladevand..

I Nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, der er gældende i forhold til de generelle harmoniregler. For Ndr. Kirkebogård betyder dette, at den maksimale belastning på arealerne beregnes til 1,3998 DE/ha. Der vil efter udvidelsen tildeles maksimalt 1,39 DE/ha i gennemsnit på det ejede og forpagtede udspretningsareal, og dermed er kravet i forhold til Nitratklasse 1 overholdt.

13.1.2 Grundvand

I forhold til grundvand er det undersøgt om udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder og/eller om der er udarbejdet en indsatsplan i forhold til vandindvinding. Ingen af udspretningsarealer tilhørende bedriften er beliggende i nitratfølsomme områder eller i områder, hvor der er forefundes en indsatsplan for vandindvinding.

Vandkvalitetskravet for drikkevand er et nitratindhold på højst 50 mg nitrat/l. Efter vandet har forladt rodzonen foregår en nitratreduktion ved passage gennem jordprofilen. Det er Teknik & Miljø's vurdering, at den nitratreduktion sikrer, at koncentrationen af nitrat i det vand, der når grundvandet ikke overstiger 50 mg nitrat/l. Med de rammer, der er fastsat i Husdyrgodkendelsesloven, vurderer Teknik & Miljø derfor, at der ikke vil være behov for at stille vilkår i forhold til nitratudvaskning til grundvandet.

13.1.3 Vandløb og søer

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme overfor tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme overfor kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning er dog så begrænset i forhold til området små søer, at der kan ses bort fra denne.

For alle vandhuller og søer i og ved udspretningsarealerne gælder, at de i forvejen er næringsrige og for hovedpartens vedkommende med et begrænset naturindhold, der er præget af denne næringsberigelse. På baggrund af dette er Teknik & Miljø's vurdering at ingen af vandhuller, søer eller moser ved bedriftens arealer påvirkes væsentligt af den planlagte udvidelse på Ndr. Kirkebogård.

Teknik & Miljø vurderer, at de berørte vandløbssystemer ikke vil blive påvirket af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste overfor påvirkning af kvælstof.

13.2 Fosforudledning

Husdyrgødning indeholder fosfor. Ved udbringningen af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler, vil der typisk blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne. I henhold til beregninger udført i det elektroniske ansøgningsskema vil den totale mængde fosfor i husdyrgødningen udgøre 5.763,92 kg P efter udvidelsen, hvilket svarer til ca. 29,1 kg P/ha i gennemsnit. Afgrødernes forventede fosforoptagelse er ca. 23,1 kg/ha afhængig af afgrøder og udbytte, der er dermed et fosforoverskud. Samlet set er det dog Teknik & Miljø's vurdering, at recipienterne ligger godt beskyttet og derfor vurderes risikoen for fosfortab som værende minimal.

Endvidere skal det nævnes, at ingen af udspretningsarealerne til Ndr. Kirkebogård er beliggende i områder, der afvander til områder i Natura 2000 områder, som er overbelastede med fosfor. Derfor er der i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. til husdyrbrug ingen restriktioner i forholdt til fosforbelastning på udspretningsarealerne.

13.3 Ammoniakdeposition til naturarealer

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof.

Husdyrproduktioner kan give anledning til udslip af ammoniak og derfor påvirke særligt næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v. Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal de øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem i 2007. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg. Udegående dyr friholdes dog for reduktionskrav i den periode, de er udegående. For malkekøer og det tilhørende opdræt reduceres reduktionskravet derfor forholdsmæssigt.

I henhold til beskyttelse af naturområder er der udpeget særlige ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor en afstand af 300 meter af særligt ammoniakfølsomme naturområder kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis udvidelsen medføre en forøget udledning af ammoniak til disse naturområder.

De særlige naturområder er jf. § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- 1) Højmose
- 2) Lobeliesø
- 3) Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- 4) Overdrev større en 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- 5) Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- 6) Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- 7) Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder

I marts 2011 blev den danske ammoniakregulering skærpet, og fra da af reguleres den mest følsomme natur på grundlag af husdyrbrugets totale ammoniakbelastning. Tidligere var det alene merbelastningen som følge af den planlagt udvidelsen der blev vurderet.

Jævnfør lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er der ammoniakfølsomnatur inddelt i 3 kategorier med 3 beskyttelsesniveauer.

Kategorisering og beskyttelsesniveau

Kategori I natur

Omhandler Natura 2000-naturtyper, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-07 kg N/ha/år afhængigt af andre husdyrbrugs beliggenhed i nærheden*.

Kategori II natur

Omhandler større naturområder uden for Natura 2000-områderne, herunder højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1 kg N/ha/år.

Kategori III natur

Omhandler anden ammoniakfølsom §3 natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Til disse naturtyper må et husdyrbrug merbelaste med maksimalt 1 kg N/ha/år

*) 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Teknik & Miljø vurderer ammoniaktabet fra husdyrbruget i forhold til naturområder inden for 1.000 m fra husdyrbruget, jf. bufferzonerne i husdyrloven. Hvad angår påvirkningen af Natura 2000-områder bør vurderingen dog foretages i forhold til naturområder indenfor 3.000 m fra husdyrbruget af hensyn til bestemmelserne i habitatbekendtgørelsen.

Nærmeste §7-areal er et højt målsat overdrev, som er lokaliseret 850 meter sydsvest for Ndr. Kirkebogård. Det er beregnet, at dette overdrev vil få en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år og totaldepositionen bliver 0,2 kg N/ha/år. Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund, at Ndr. Kirkebogårds husdyrproduktion ikke på nuværende tidspunkt påvirker lokaliteten og vil ej heller efter udvidelsen påvirke naturværdierne på denne lokalitet væsentligt, hvilket blandt andet skyldes afstanden mellem ejendommen og naturområdet.

Dernæst er der et §7-areal, som er et højt målsat overdrev, der lokaliseret 1,2 km nordvest for Ndr. Kirkebogård. Vegetationen på dette overdrev er præget af arter, som er moderatfølsomme overfor kvælstof. Det er beregnet, at dette overdrev vil få en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år og totaldepositionen bliver 0,0 kg N/ha/år. Teknik & Miljø vurderer, at overdrevet ikke vil blive påvirket væsentligt af den planlagte ændring på Ndr. Kirkebogård.

Ndr. Kirkebogård er placeret 40-50 m nord for et overdrev, som er større end 2,5 ha. Teknik & Miljø har gennemgået historien for dette overdrev, og drifthistorien viser, at dette overdrev har fået tildelt kvælstofgødning i de sidste 17 år. Tildelingen af kvælstof svarer til, at overdrevet årligt har fået tildelt 82,3 kg N/ha (udnyttet).

Det er beregnet, at merdepositionen fra husdyranlægget til overdrevsarealet øges med 39 kg N og totaldepositionen er beregnet til 54 kg N.

Teknik & Miljø har gennem tiderne vurderet om arealet var berettiget til at skulle være beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3. Botaniske set er vegetation domineret af rajrgæs, eng-rappgæs, bellis og

generelt er der tale om et artsfattigt overdrev. Dog findes der på klippeknolden på arealet flere overdrevsarter blandt andet knold-ranunkeler og vår-potentil.

Overdrevet afgræsses på nuværende tidspunkt af heste og der tages slet, hvilket vil forsætte fremover. Teknik & Miljø vurderer, at overdrevets tilstand ikke påvirkes i negativ retning af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård, idet stilles vilkår om, at tildelingen af gødning skal ophøre og overdrevet forsat skal afgræsses og der skal tages slet minimum en gang årligt på arealet.

Når tildelingen af gødning ophøre vil den totale N tildeling til overdrevsarealet falde med 28 kg N. Dermed vil overdrevet blive tilført færre næringsstoffer i ansøgt drift, og det vurderes at arealet ikke vil blive påvirket i negativ retning ved den planlagte ændring på Ndr. Kirkebogård.

Syd for ejendommen findes en kultureng, som er hesteafgræsset. Engen indeholder ingen følsomme arter, og huser kun et begrænset artsantal. Engens overflade er meget jævn og dette kan tyde på, at arealet har været omlagt. Kulturenge, hvor omlægningen ikke hidtil er sket hyppigere end hver 7-10 år, er også beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Driften må dog fortsætte som hidtil. Frekvensen af omlægningen og driften af arealerne må dog på ingen måde intensiveres.

Det vurderes, at ingen øvrige naturområder beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 bliver påvirket væsentligt i negativ retning af den planlagte udvidelse på Ndr. Kirkebogård, idet Teknik & Miljø vurderer, at der på grund af afstanden, placeringen af de nævnte naturområderne i forhold til Ndr. Kirkebogård samt opblanding af kvælstof i atmosfæren kun forekommer en ubetydelig påvirkning af på de nævnte områder.

Nærmeste EU-habitatområde 160 " Hammeren og Slotslyngen", som er lokaliseret mere end 2 km vest for Ndr. Kirkebogård. Den del der er nærmest Ndr. Kirkebogård er karakteriseret ved at være Egeskov og blandskov på mere eller mindre rig jordbund. Depositionen fra Ndr. Kirkebogård til EU-habitatområdet er 0 kg N/ha/år.

Samlet set vurderer Teknik & Miljø, at EU-habitatområde 160 ikke påvirkes i negativ retning af den planlagte udvidelse på Ndr. Kirkebogård på grund af afstanden samt opblanding af kvælstof i atmosfæren.

Mht. fordampning fra udspretningsarealerne er denne ved slangeudlægning ca. 8% og ved nedfældning ca. 2%. Ved udbringning af 140 kg N/ha vil dette svare til 11 kg N/ha. En fordampning under 17 kg N/ha vil ikke give en målbar deponering til arealer umiddelbart op til udspretningsarealet (jf. kurve for sammenhæng mellem fordampning og deponering fra "Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter, som følge af luftbærent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug" Miljøministeriet Skov og Naturstyrelsen 2003).

Endvidere sikres beskyttelse af sårbare naturområder ved hjælp af, at husdyrgødning skal nedfældes på græsmarker og sort jord jf. gældende lovgivning.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at den planlagte udvidelse på Ndr. Kirkebogård ikke vil påvirke lokaliteter omkring Ndr. Kirkebogård og deres naturindhold væsentligt.

13.4 Pesticidpåvirkning

Ved udbringning af pesticider overholdes gældende regler for dosering, afstand til vandmiljø, sprøjtefrister m.v. Der anvendes pesticider under hensyntagen til det aktuelle behov og dosering tilpasses den enkelte sprøjteopgave.

13.5 Påvirkning af bilagt IV arter.

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige

udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngel- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges.

Arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Der er registreringer om der på en lokalitet ca. 1000 m øst for Ndr. Kirkebogård findes Bilag IV arten "Grønbroget tudse".

Den grønbrogede tudse findes ikke i Jylland, og på Øerne er den mest udbredt i de sydøstlige egne. Lokalt findes ret store bestande på Samsø og Sprogø. På Fyn findes den nu kun i et enkelt område på sydkysten, men den har overlevet på mange af øerne i Det Sydfynske Øhav. Den findes på adskillige af øerne omkring Sjælland, herunder Amager og Saltholm, men på selve Sjælland er den gået meget tilbage og findes nu kun meget spredt. På Lolland, Falster og den vestlige halvdel af Møn er den endnu ret vidt udbredt, men for det meste fåtallig. På Bornholm er den gået stærkt tilbage og findes nu kun meget spredt. Igennem 1900-tallet er den gået meget voldsomt tilbage i antal individer såvel som i antal lokaliteter. Siden 1990 er der gjort en del for at vende udviklingen, og nogle steder i landet, fx Samsø og Det Sydfynske Øhav, er det lykkedes at skabe stor fremgang igennem en årrække. Samtidig er arten dog gået meget tilbage andre steder i landet; netto-udviklingen siden 1990 synes at være, at antallet af benyttede vandhuller har ligget ret konstant på 2-300, med en lidt vigende tendens.

Grønbroget tudse er i nogen grad en pionerart, der opsøger nyopståede vandhuller, hvorimod den trives dårligt i vandhuller, som er groet til. Kravet om at der hele tiden skal opstå nye vandhuller, kan imidlertid i de fleste tilfælde ikke opfyldes. I stedet anvender tudserne vandhuller så bare og ubevoksede som muligt.

Derudover kan tudserne også yngle i vandsamlinger, der på en eller anden måde er usædvanlige, fx brakvandshuller. Et fællestrek for alle disse typer af vandsamlinger er, at tudserne her kan være relativt fri for konkurrenter og rovdyr. Vandsamlingerne skal holde vand et stykke hen på sommeren. Under gunstige forhold kan ynglen gå på land allerede i midten af juni, men normalt sker det først i juli-august.

Nye vandhuller

Nye vandhuller kan opstå ved naturlige materialeomlejring, fx langs kysterne.

I moderne tid er råstofgrave blevet vigtige levesteder. Tudserne trives også i grusgrave, hvor der graves aktivt. Tudserne yngler særligt gerne i de vandsamlinger, der er nyligt udgravet, hvorimod ældre tilgroede vandsamlinger i andre dele af grusgraven ofte forlades af tudserne. Oversvømmede marker kan være vigtige ynglesteder. Det drejer sig om lavninger i marker, hvor drænene ikke fungerer, og hvor der derfor står vand i forsommeren. Sådanne steder fungerer dog kun i en kortere årrække. Enten bliver drænene repareret, så vandet forsvinder, eller også bliver drænene ikke repareret, og så opstår der et permanent vandhul, som hurtigt gror til og bliver uegnet. Tudserne kan normalt kun yngle, så længe der pløjes (eller græsses) helt ned til vandkanten. Andre typer af nygravede vandhuller kan også kortvarigt anvendes, fx nye vandhuller gravet til jagtformål.

Bare vandhuller (dvs. vandhuller næsten uden højere bevoksning)

Naturlige bare vandhuller er især små vandsamlinger mellem klipperne, sådan som de findes ved Bornholms nord- og østkyst. Kunstige bare vandhuller kan fx være betonbassiner. Ved nogle gårde ligger der små betonbassiner, som tidligere har været anvendt til møddinger eller til ajle, men som nu blot ligger hen med vand. Derudover yngler tudserne i forskellige vandsamlinger, hvor bunden er foret med beton, asfalt, fliser eller sten. En del gadekær og vandhuller ved gårde er befæstede med stensætninger. Her er der ikke ret megen bevoksning, og dermed kan tudserne bruge dem. Gadekær

eller branddamme med lodrette betonkanter, er dårligt egnede for tudserne, fordi tudserne vanskeligt kan komme op af vandet.

Afgræssede vandhuller

De fleste steder er det ikke muligt for tudserne at finde nyopståede vandhuller eller helt ubevoksede vandhuller. I stedet bruger de vandhuller, hvor bevoksningen holdes kort ved græsning eller slåning. Mange yngleområder med grønbroget tudse findes i græsningsfolde. Det bedste er ofte græsning med heste eller får, som græsser helt ned til vandkanten, men som regel ikke går så meget ud i vandet som kvæg.

Drikkevandhuller til kvæg kan være udmærkede, men gødningsbelastningen fra kvæget kan også være for stor.

Afgræsning med andefugle fungerer som hovedregel ikke, da andefuglene æder tudsernes yngel.

Parkvandhuller, hvor vegetationen holdes kort af gartnere, kan i visse tilfælde også anvendes af tudserne.

Rasteområder

Tudserne er kun i vandet for at yngle. Om dagen raster de på land nær ved ynglevandhullet. Uden for yngletiden opholder de sig på land op til 1 km fra vandhullet, undertiden endnu mere. En tudse kan bruge et bestemt skjulested igennem lang tid, formentlig i årevis. Tudserne kan dog også hurtigt grave huller, som de bruger i kortere tid. Generelt set er det i praksis umuligt præcist i felten at lokalisere sådanne rasteområder, om end det er muligt at identificere egnede lokaliteter, der opfylder levestedskravene.

Det vurderes, at den nævnte bilag IV arter og dens yngle- og rasteområder ikke vil blive påvirket af afstrømning fra arealer tilknyttet produktionen på Ndr. Kirkebogård, og det atmosfæriske kvælstofbidrag fra Ndr. Kirkebogård vil være så ubetydeligt, at det ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i lokalitetens tilstand. Teknik & Miljø vurderer derfor, at Bilag IV arten og dens levesteder ikke trues af den forestående udvidelse på Ndr. Kirkebogård.

14 Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering

Teknik & Miljø har på baggrund af oplysningerne i afsnit / "Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug" vurderet, at der i forbindelse med driften på Ndr. Kirkebogård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelse af energi, næringsstoffer, vand og pesticider minimeres mest muligt, således at tabene til omgivelserne bliver så minimale som mulige, samtidig med at produktionen kan foregå på et rentabelt niveau.

Med hensyn til affaldshåndtering vurderes det at følges vilkårene 2.14.5 til 2.14.15 i denne miljøgodkendelse vil driften af Ndr. Kirkebogård ikke medføre affaldsgener.

15 Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener

Den primære kilde til lugt fra dyrehold er staldventilation. Der forelægger kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtgener fra opbevaringsanlæg og lugtgener ved udbringning indgår således ikke i lugtberegningerne og reguleres derfor ved hjælp af generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af stalde og anlæg til opbevaring af husdyrgødning.

Lugtgenestandarderne med udgangspunkt i den nuværende og kommende produktion på Ndr. Kirkebogård er beregnet både i henhold til FMK-vejledningen og i henhold til den nye lugtvejledning.

Lugtgeneberegningerne viser, at lugtgenekriterierne ifølge Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt både i forhold til boliger i byzone, boliger i samlet bebyggelse og for enkelt beboelse i landzone. Det er Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen af dyreholdet på Ndr. Kirkebogård ikke vil betyde større gener for naboer i området omkring Ndr. Kirkebogård – nærmeste nabo er beliggende cirka 300 meter syd for Kirkebogård.

Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Ndr. Kirkebogård, idet der er forholdsvis langt til naboejendomme med et væsentligt husdyrhold.

Derfor vurderer Teknik & Miljø, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Det skal dog nævnes, at der kan forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med udsprejning af husdyrgødning.

Med hensyn til støjgener er Teknik & Miljø's vurdering, at idet der er så langt til omboende vil disse ikke udsættes for væsentlige gener, idet støjgener i forbindelse med produktionen ofte kun vil forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling. Samlet vurderer Teknik & Miljø, at der ikke vil være væsentligt øgede støjgener som følge af udvidelsen.

Der er næsten ingen støv fra foderanlægget, idet der i alle staldafsnit anvendes vådfoder i lukket system.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra Ndr. Kirkebogård går dog ad egen privat vej.

Teknik & Miljø vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke vil være uacceptable støjgener for omkringboende forbundet med udvidelsen.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes fluer og andre skadedyr vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det Teknik & Miljø's vurdering, at følges vilkårene 2.12.1 og 2.12.2 i denne miljøgodkendelse burde der ikke opstå fluegener og rotteproblemer.

Teknik & Miljø vurderer, at anvendelse af lys i staldene og udenfor bygningerne på Ndr. Kirkebogård ikke vil medføre lysgener for omboende naboer, idet der er langt til disse.

16 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik

Bedst Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Technique) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse energiforbruget. Anvendelse af teknikker, der er beskrevet i Teknologibladene, sikre at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og teknikken kan anvendes på økonomisk mulige vilkår under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd m.v. En beskrevet teknik, der lever op til alle ovenstående krav, har fået betegnelsen BAT. Er teknikken forbundet med store omkostninger, eller er reduktionen i ammoniakfordampningen minimal, har teknikken fået betegnelsen BAT-kandidat. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved hjælp af bedste tilgængelige teknik, jf. §19 i husdyrloven. Teknik & Miljø har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Ndr. Kirkebogård: Energibesparende foranstaltninger, vandbesparende foranstaltninger, management, foderoplysninger, bedste tilgængelige staldteknologi, gødningsopbevaringsanlæg og bedste tilgængelige udbringningsteknik.

I det efterfølgende er ovenstående punkter gennemgået.

Energibesparende foranstaltninger:

På Ndr. Kirkebogård forbruges el primært til mølleanlæg og udfodring samt ventilation i den gamle stald og belysning.

Den nyeste stald og forlængelsen af denne stald sker som en verandastald med naturlig ventilation, som er meget energibesparende, idet halvdelen eller mere af energiforbruget på en typisk slagtesvineejendom normalt anvendes til ventilation. I verandastalde er energiforbruget nede på ca. 68 kWh/slagtesvin, hvor det i traditionelle stalde ofte ligger mellem 14 og 20 kWh. Da den ældste staldbygning med ligetryksventilation kun anvendes i begrænset omfang er der ikke planer om at udskifte ventilationen før det er nedslidt og derfor nødvendigt. Ved ligetryksventilation er det muligt i de dele af året hvor ventilationsbehovet ikke er stort, at slukke for indsugning, og således anvende passiv indsugning istedet for at blæse luften ind i stalden. Dette kan reducere energiforbruget til noget nær det halve, da der således kun skal anvendes energi på at flytte luften en gang. Specielt hvis belægningen er lille vil det være muligt at praktisere dette i en stor del af året.

For at nedbringe energiforbruget rengøres ventilationsindtag og afkast også hver gang stalden rengøres efter et hold grise.

Desuden er behovet for belysning mindre, da stiarealet indendørs er mindre end i en traditionel slagtesvinestald. Desuden er der i en verandastald et stort lysindfald fra vinduer og ovenlys, hvilket ligeledes mindsker behovet for kunstig belysning.

Transport af foderemner sker mekanisk hvilket er meget mere energibesparende end lufttransport.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Vandbesparende foranstaltninger:

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Vandforbruget registreres og noteres hver torsdag. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. Drikkesystemerne i stalderne er moderne anlæg, som er udviklet så vandspild undgås eller mindskes. Staldene iblødsættes inden vask for at mindske vandforbruget.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT på Ndr. Kirkebogård i relation til at mindske vandforbruget.

Management og Godt Landmandskab:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På Ndr.

Kirkebogård er der taget følgende forholdsregler:

Driften planlægges, så der under normale omstændigheder aldrig er overbelægning i stierne. Der tages dog forbehold for eventuelle strejker på slagteriet eller lignende uforudsete omstændigheder.

Elforbrug opgøres en gang årligt og vandforbruget aflæses hver torsdag.

Forbrugt mængde af foder opgøres i forbindelse med effektivitetskontrol.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle og brand m.v. er beskrevet.

Teknik & Miljø vurderer at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Foderoplysninger

Der tilsættes kunstige aminosyrer til foderet for at optimere indholdet af protein i foderet til bedst muligt at svare til grisenes behov, dog under hensyntagen til økonomien. Nogle kunstige aminosyrer er så dyre at øget anvendelse vil betyde, at foderomkostningerne øges meget. Der anvendes fytase i foderet, hvilket bevirker at indholdet af fosfor i foderet kan nedsættes. Dermed mindskes udskillelsen af fosfor fra dyrene.

Der fodres efter en forudfastlagt foderplan og forbrug af foder kontrolleres jævnlige.

Der fasefodres, hvorved proteinniveauet i starten kan sænkes, hvilket mindsker proteinindholdet i foderet i gennemsnit over produktionsperioden. Der anvendes forskellige foderblandinger til galtgrise og sogrise. Fodersystemet er tostrenget hvilket muliggør anvendelse af forskellige foderblandinger.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til svinebrug.

Bedst tilgængelige staldteknologi

Miljøgodkendelsen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper, der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer der lever op til nutidens miljøkrav. Sigtet med anlægget er, at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør ejendommen til en fremtidssikret virksomhed.

Ved hvert miljøtilsyn vil der blive orienteret om, hvilke overvejelser der er foretaget med henblik på bedriftens fremtid i relation til den teknologi, der giver det største miljøhensyn.

BAT-kravet gælder også for eksisterende dele af anlægget og der skal fastsættes en rimelig frist til at imødekomme BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse.

I forbindelse med gennemførelsen af projektet vil den eksisterende stald blive forlænget.

I det ældste staldafsnit som sidst er renoveret i 1998 er der en stor andel af fast gulv. Der er kun spalter på ca 25% af gulvarealet.

Systemet er såkaldt strawflow. Gulvtypen er indsat som delvis fast gulv med 50-75% fast gulv. Dette staldsystem har i henhold til normerne den laveste mulige ammoniaktab. Det lave ammoniaktab er dog betinget af, at grisene ikke sviner på det faste leje. Det ældste staldafsnit anvendes fortrinsvis som bufferstald samt til syge dyr og dyr der har behov for aflastning. Der kan dog være en mindre reel produktion i dette staldanlæg. Der er regnet med en produktion på 750 slagtesvin samt 280 stipladser.

Den eksisterende verandastald er fra 2006. Denne er med delvis fast gulv. Det faste gulv udgør ca 1/3 af gulvarealet indenfor og ca 25% totalt idet stiarealet på verandaen medregnes. Delvis fast gulv er BAT i henhold til miljøstyrelsesns teknologiblade "delvis fast gulv i slagtesvinestalde". Ammoniaktabet er lavest i stalde med 50-75% fast gulv men lugt emissionen er den samme uanset andel af fast gulv.

Den nye stald etableres med større andel af fast gulv for at minimere ammoniaktabet. Da grisene i verandastalde har mulighed for at opholde sig udendørs forventes der ikke problemer med svineri på det faste leje.

Teknik & Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg og lignede) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik /BAT. Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, som vurderer om kravet om BAT er opfyldt. Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi, også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrloven.

På baggrund af ovenstående vurderer Teknik & Miljø, at der anvendes BAT inden for staldteknologi.

Opbevaring af gødning:

Husdyrgødningen opbevares i beholdere som er bygget til formålet. Det vil sige at de er tætte og uigennemtrængelig for husdyrgødning.

Beholderen er ikke monteret med fast pumpeudstyr. Der er neddykket tilløb således at flydelaget ikke brydes ved tilløb/pumpning af gylle til beholderen.

Beholderen har naturligt flydelag som kontrolleres løbende. Ved manglende flydelag tilsættes snittet halm eller lignende.

Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.

De lovpligtige regelmæssige eftersyn hvert 10 år bliver gennemført, således at det kan blive kontrolleret om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspredere til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer, og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder
- krav om at flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb, søer over 100 m² inden for en afstand af 20 m fra vandløbets eller søens øverste kant.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne er jordbundstype 7 og 8 (lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. På sort jord og græsmarker bliver gyllen dog nedfældet jf. lovkrav.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Samlede ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for malkekvægsbesætninger

BAT emissionsniveauet for produktionen på Ndr. Kirkebogård er beregnet i henhold til miljøministeriets vejledning fra maj 2011.

Nedenfor er vist beregningerne for dels produktionen af almindelige slagtesvin og dels ved produktion af bornholmergrise:

I de eksisterende stalde anvendes emissionsniveauet for henholdsvis 25-49% fast gulv og 50-75% fast gulv.

Ingen af de eksisterende stalde skal renoveres gennemgribende i forbindelse med udvidelsen.

Den nye stald etableres med 50% fast gulv, således at ammoniakemissionen herfra vil blive mindst mulig i forhold til valg af gulvtype.

BAT emissionsniveau ved alm slagtesvin:

3250 slagtesvin 32 – 107 kg 25-49% fast gulv i eksisterende verandsstald:

$$3250 \text{ stk} \times 0,36 \text{ kg N/slsvin} = 1170 \text{ kg N}$$

750 slagtesvin 32-107 kg 50-75% fast gulv i gl. staldbygning (strawflow)

$$750 \text{ stk} \times 0,31 \text{ kg N/slsvin} = 232,5 \text{ kg N}$$

5000 slagtesvin 32 – 107 kg i nyt staldanlæg

$$5000 \text{ stk} \times 0,30 \text{ kg N/slsvin} = 1500 \text{ kg N}$$

$$\text{I alt} = 2902,5 \text{ kg N}$$

$$\text{Ammoniakemissionen beregnes i husdyrgodkendelse.dk til :} = 2781,10 \text{ kg N}$$

Dvs at BAT kravet er opfyldt.

BAT emissionsniveau ved bornholmergrise med større slagtevægt og færre grise:

Korrektionsfaktor for afvigende vægt beregnes til:

$$((\text{Afgangsvægt } 118 \text{ kg} - \text{indgangsvægt } 32 \text{ kg}) \times (13,23 + 0,1872 \times (\text{afgangsvægt } 118 + \text{indgangsvægt } 32 \text{ kg}))) / 2944 = 1,2067$$

2600 slagtesvin 32 – 118kg 25-49% fast gulv i eksisterende verandsstald:

$$2600 \text{ stk} \times 1,2067 \times 0,36 \text{ kg N/slsvin} = 1129,5 \text{ kg N}$$

600 slagtesvin 32-118 kg 50-75% fast gulv i gl. staldbygning (strawflow)

$$600 \text{ stk} \times 1,2067 \times 0,31 \text{ kg N/slsvin} = 244,4 \text{ kg N}$$

4000 slagtesvin 32 – 118 kg i nyt staldanlæg

4000 stk x 1,2067 x 0,30 kg N/slsvin = 1448,0 kg N

I alt = 2821,9 kg N

Ammoniakemission i henhold til husdyrgodkendelse.dk = 2683,43 kg N

Dvs at BAT emissionskravet er opfyldt også ved produktion af Bornholmergrise.

Fravalg af BAT-tekniker:

Den nye stald – forlængelsen af den eksisterende verandastald, etableres med 50% fast gulv for at minimere ammoniakemissionen. Der vil ikke blive anvendt andre ammoniakreducerende tiltag idet gyllekøling ikke er relevant, da der ikke anvendes varme (udover robinhood varme) i produktionsanlægget. Derved vil der kun være et varmebehov til stuehuset og dette vil langt fra kunne aftage al den varme, der vil kunne indvindes fra gyllen. Derved vil gyllekøling stort set kun øge energiforbruget på ejendommen uden en modsvarende reduktion i energiforbrug andet steds på ejendommen.

Luftrensningsteknologi er ikke mulig, da en verandastald er med naturlig ventilation.

Gylleforsuring vil grundet den relative lille produktion ikke være BAT, idet omkostningerne til investering og til de løbende udgifter vil overstige 2% af de samlede driftsomkostninger.

Overdækning af gyllebeholder /gyllebeholdere vil desuden blive uforholdsmæssig dyrt, da gyllen skal opbevares i 3 mindre beholdere. Derved vil omkostningen pr kg reduceret N overstige 100 kr/kg N.

Konklusion vedrørende BAT:

Teknik & Miljø vurderer, at det er BAT for Ndr. Kirkebogård, at forlængelsen af den eksisterende stald indrettes med 50% fast gulv.

Ammoniakemissionen er i ansøgt drift beregnet til 2781,10 kg N, hvilket er en stigning på 1513 kg N. I forbindelse med en miljøgodkendelse er der i lovgivningen krav om at ammoniakemissionen skal reduceres med 30% i forhold til en given normemission ud fra 2005/2006 norm. Dette krav er opfyldt med 411,37 kg N mere end nødvendigt.

Der er desuden krav til at et givent BAT krav i forhold til ammoniakemissionen skal være opfyldt. BAT emissionkravet er beregnet ud fra miljøstyrelsens vejledning fra maj 2011 og er beregnet til 2902,5 kg N. Dvs at kravet til maksimal emission ud fra dette BAT krav ligeledes er opfyldt.

På baggrund af ovenstående finder Teknik & Miljø, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt resurseforbruget fra anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jr. Husdyrlovens §19. Endvidere vurderer Teknik & Miljø, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes

17 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier

Ndr. Kirkbogård er i henhold til Kommuneplan 2009 placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er opført i tilknytning til den eksisterende 4-længet gård og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed. Ejendommen ligger tilbage trukket fra Rønnevej,

som er en offentlig vej og hovedparten af ejendommen er ikke synlig fra Rønnevej. I forbindelsen med besætningsudvidelsen vil den eksisterende stald ganske vist blive forlænget, men det vurderes at byggeriet på Ndr. Kirkbogård ikke vil blive væsentlig dominerende i landskabet, idet byggeriet opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Ejendommen og dens bygninger vil samlet set opleves som en enhed i landskabet, hvor de nordlige facader af ejendommens bygninger vil være dem, der er synlige fra Rønnevej.

18 Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil samtlige produktionsbygninger blive rengjort og sikret for rottetilhold. Bygninger vil blive vedligeholdt, således at ejendommen ikke vil frem træde misligholdt. Teknik & Miljø vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

19 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse

19.1 Alternative løsninger

Alternativer kan indbefatte andre mulige placeringer af staldanlægget.

En placering syd for den eksisterende stald vil betyde, at den nye stald vil blive placeret tættere på kerneområdet af overdrevarsarealet syd for ejendommen. En placering parrallelt med den eksisterende stald vil desuden betyde, at der skal etableres forbindelsesgang og trækning af foderstrengene mv vil også blive mere kompliceret i forhold til en placering i forlængelse af nuværende stald. Dette vil fordyre projektet. En del af besparelsen vil dog i stedet skulle anvendes til den terrænregulering, der skal ske ved at placere stalden i forlængelse af den nuværende stald.

Begge placeringer har været vendt med Teknik & Miljø, og det er vurderet, at en placering i forlængelse af den eksisterende stald er at foretrække.

Der er ingen oplagte muligheder for at placere stalden andre steder længere væk fra overdrevarsarealet mod syd. Der er ikke plads mellem nuværende bygninger og gyllebeholderen, hvorfor en placering vinkelret på den eksisterende stald ikke er mulig. Desuden kan man ikke bygge vinkelret på en verandastald idet denne jo har verandaer på begge langsider.

Andre placeringer på ejendommen vil betyde, at staldbygningerne løsriver fra det eksisterende anlæg, og vil komme til at ligge som en fritliggende staldbygning, hvilket heller ikke vurderes som værende hensigtsmæssigt i forhold til foderladen og i forhold til den eksisterende gyllebeholder samt af landskabelige hensyn.

Af teknik til at reducere ammoniakemissionen fra staldanlægget er valgt at have minimum 50% med fast gulv. Dette er den billigste løsning og denne store andel af fast gulv vurderes ikke at være noget problem i verandastalden, idet grisene normalt fortrinsvis vil gå på verandaen, idet der her er koldest.

Pgs den naturlige udluftning vil staldtemperaturen være lavere i en verandastald i forhold til en traditionel stald. Dette betyder alt andet lige, at temperaturen af gyllen i gyllekummerne vil være lavere, hvilket vil mindske ammoniaktabet. Der foreligger dog ikke nogen dokumentation for dette. At lavere gylletemperatur mindsker ammoniaktabet er princippet bag gyllekøling, som teknik til at reducere ammoniakemissionen.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at selvom de alternative placering havde været mulige, ville dette ikke have påvirket miljøet mindre end det ansøgte.

19.2. 0-alternativ

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres.

Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0 alternativet er at bibeholde nuværende produktion med slagtesvin på to ejendomme samt ikke at udvide produktionen.

Der er pt efterspørgsel efter flere producenter til Bornholmergrise og konceptet med verandastalde passer rigtig godt hertil. Ved at bibeholde nuværende produktion vil det ikke være muligt at øge antallet og det vil ikke være muligt at konvertere produktionen på Almegård til verandastaldskonceptet.

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Ndr. Kirkebogård ikke øges yderligere.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Ndr. Kirkebogård ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende godkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på Ndr. Kirkebogård, er det Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen på Ndr. Kirkebogård ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring Ndr. Kirkebogård end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 15 om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Teknik & Miljø's vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Ndr. Kirkebogård, ville være en begyndende afvikling af produktionerne. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagteriet, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

21 Samlet konkluderende vurdering

Der er foretaget beregning af ammoniakfordampningen og ammoniakdispositionen til omkringliggende naturarealer. Anlægget ved Ndr. Kirkebogård er ligger mere end 1000 m fra §7-naturarealer. Nærmeste naturareal er et overdrev beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3, og overdrevet har tidligere fået tildelt handelsgødning – dette ophører således at næringsstofftilførelsen til overdrevet ikke øges med udvidelsen på Ndr. Kirkebogård. De nærliggende naturområder er besigtigede og forøgelsen i ammoniakdeposition som følge af besætningsudvidelsen vurderes ikke at påvirke områdernes naturtilstand væsentlig. Desuden vurderes vandmiljøet ikke at blive påvirket væsentlig af næringsbelastning fra overfladiske afstrømning.

Kravet om 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen ved at have:

- 50% fast gulv i den stald der opføres

Landskabeligt vurderes der ikke at ske dominerende ændring omkring Ndr. Kirkebogård, dog vil landskabsbilledet ændre sig, idet den eksisterende verandastald forlænges mod øst.

Produktionsanlægget ligger imidlertid samlet og ligger knyttet til den oprindelige ejendom, således at bebyggelsesarealerne og ejendommens færdselsarealer udgør en samlet enhed.

Med hensyn til nabogener er det Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen ikke betyder større gener for naboerne omkring Ndr. Kirkebogård end ved den nuværende produktion. Endvidere er der beskrevet og stillet vilkår, som sikrer, at de nødvendige foranstaltninger træffes ved ophør af driften på ejendommen, således at forureningsfare undgås.

Ses der på projektets kortsigtede såvel som langsigtede virkninger på miljøet vurderes disse ikke at være af væsentlig betydning. Teknik & Miljø har vurderet, at den øgede ammoniakemission fra Ndr. Kirkebogård ikke vil have negativ indvirkning på naturområderne, hverken på kort- eller lang sigt.

Samlet set vurderer Teknik & Miljø, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøgeren truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

22 Generelle forhold

22.1 Tidligere offentliggørelser

Bornholms Regionskommune annoncerede fra 22. marts til 2. april 2012, at der var en modtaget en ansøgning om §12-miljøgodkendelse til Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge. Regionskommunen modtog ingen skriftligt indlæg som følge af offentliggørelsen.

I perioden 5. november til 17. december 2012 forløb den anden høringsperiode, hvor "Forslag til §12-miljøgodkendelse" var ude i 6 ugers offentlig høring.

Regionskommunen modtog 26 skriftlige henvendelser. De 21 af henvendelserne er identiske, idet der er tale om en protestskrivelse, som er underskrevet af forskellige beboere.

Samtlige henvendelser er gengivet i deres oprindelige form efter ønske fra borgerne, der har fremsendt bemærkningerne til Teknik & Miljø. Bemærkningerne og Teknik & Miljø's kommentar hertil kan ses i bilag 3.

22.2 Klagevejledning

Regionskommunens afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af enhver med retlig interesse i sagen. Evt. klage skal være skriftlig og indsendes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, Skovløkken 4, 3770 Allinge eller på Teknikogmiljoe@brk.dk

Herfra videresendes klagen til Natur & Miljøklagenævnet, der vil behandle klagen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler et gebyr på 500 kr. Du modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Bornholms Regionskommune. Du skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af gebyret.

Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den

fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Klagefristen er 4 uger fra 25. januar 2013.

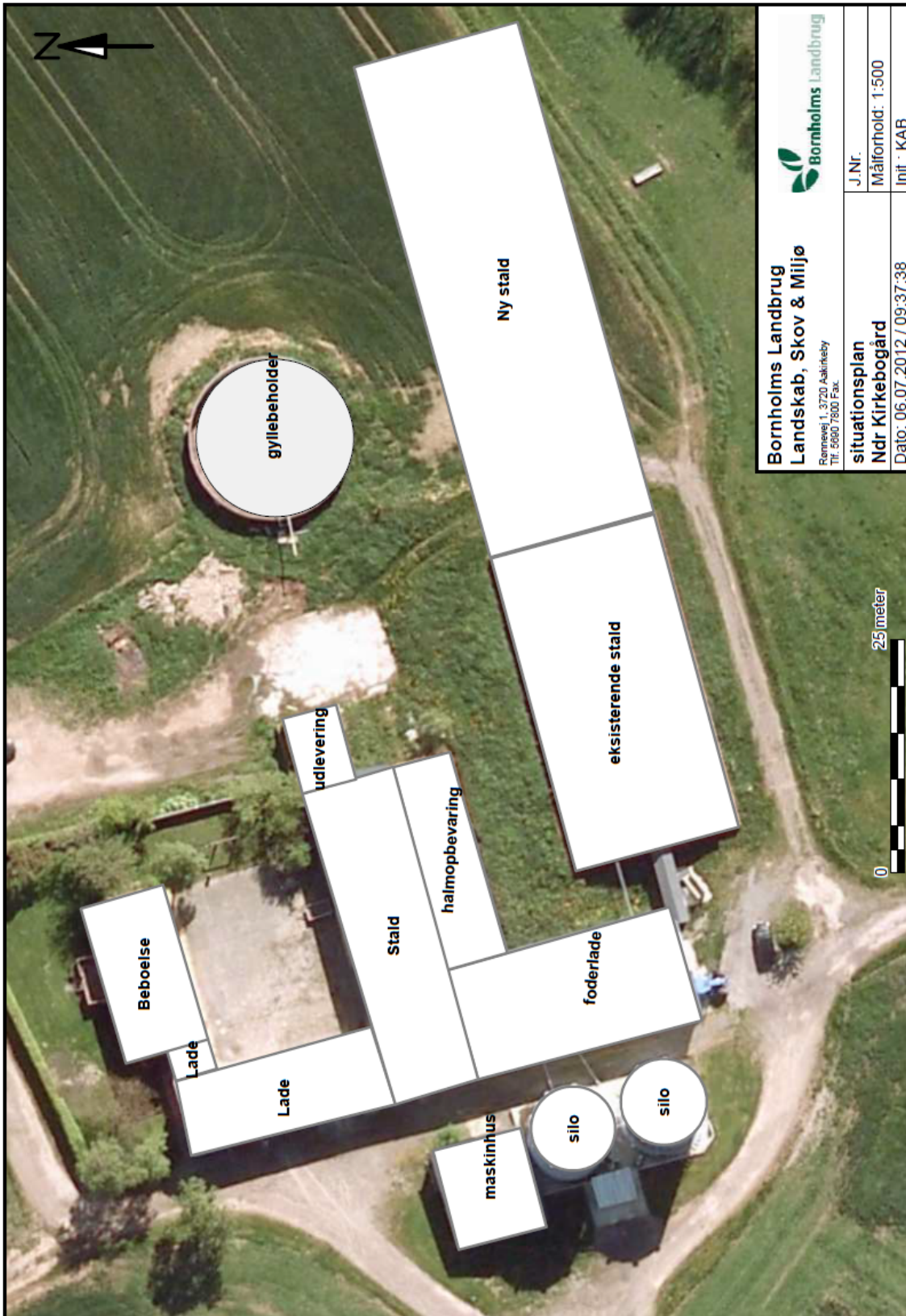
Bilag 1 – Ndr. Kirkebogårds placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder

Kort med angivelse af §3 områder og EU-habitatområde i forhold til Ndr. Kirkebogård og dens udspretningsarealer

- Arealer
- EU-habitatområde
- Vandløb beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
- Mose beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
- Søer over 100 m2, som er beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3
- Overdrev beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
- Sten- og jorrdiger beskyttet af Museumslovens
- Hede beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3
- Nærmområde for vandindvinding
- Lavbundsarealer
- Eng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
- Strandeng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
- Terrænhældning over 12 grader
- Terrænhældning fra 6-12 grader
- Bufferzoner omkring §7 natur

Bilag – 2 Anlægstegning

Bornholms Landbrug Landskab, Skov & Miljø <small>Rønnemølle 1, 3720 Aakirkeby Tlf. 5600 7800 Fax.</small>			
situationsplan Ndr Kirkebogård		J.Nr. Målførhold: 1:500 Init.: KAB	
Dato: 06.07.2012 / 09:37:38			

Bilag 3 – Modtagne indlæg i forbindelse med 2. offentlighedsperiode

Teknik & Miljø har i forbindelse med den 2. offentlighedsperiode fra 5. november til 17. december 2012 modtaget 26 skriftlige henvendelser. De 21 af henvendelserne er identiske, idet der er tale om en protestskrivelse, som er underskrevet af forskellige beboere.

Samtlige henvendelser er gengivet i deres oprindelige form efter ønske fra borgerne, der har fremsendt bemærkningerne til Teknik & Miljø.

Teknik & Miljø kommentar til de enkelte indlæg som er indkommet i forbindelse med høringer, er at finde efter hvert enkelt indlæg – dog er kommentarerne til 1. og 2. indlæg indsat efter 2. indlæg.

Indlæg nr. 1

Ejerne af Klinteløkken 10 og 12, 3770 Allinge har fremsendt enslydende bemærkninger, som kan ses herunder:

Med skrivelser af 2. og 12 november 2012, har Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, fremlagt forslag om en udvidelse af produktionen fra knap 4.000 i dag til 9.000 slagtesvin på Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge, i offentlig høring frem til den 17. december 2012. Gylleproduktionen øges i givet fald fra 1.920 m³ i dag til 4.320 m³.

I følge det oplyste ejes Ndr. Kirkebogård (33,45 ha) af Lars Christian Kjøller (LCK), kommunalbestyrelsesmedlem(V). LCK ejer i forvejen Almegård (67,9 ha) på Borreløngsvej 23, Rutsker, hvor han har sin daglige bopæl og tilhørsforhold. Ndr. Kirkebogård blev erhvervet af LCK, som dog må vi forstå aldrig har taget bopæl på gården.

Ndr. Kirkebogård ligger i følge forslaget udmåling 479,56 meter fra nærmeste sommerhusområde medens den tilladelige geneafstand til sommerhusområde/byzone er beregnet til 473,45 meter efter FKM-modellen. Teknik & Miljø kan ikke fremlægge de faktiske beregningsmetoder og mellemregninger for denne model: "Disse ligger " indbygget" i FKM-programmet" forklarer Helle Thers. Teknik & Miljø Offentligheden, politikere og de høringsberettigede har derfor ikke selv mulighed for at kontrollere disse kritiske afstandsudmålinger.

Det må derfor være et ufravigeligt krav, at disse beregninger nu fremlægges på en for offentligheden kontrollerbar måde.

I følge forslaget er alene 6 meter - dersom beregningen ellers er udført korrekt - udslagsgivende for om LCK i givet fald slipper for at indrette særlig lugtrensende teknologi eller ændrede afkastforhold (udluftning) i de nye svinestalde.

I det berørte sommerhusområde med over 100 ferieboliger og adskillige hoteller og pensionater er der allerede med den nuværende svineproduktion på Ndr. Kirkebogård konstateret flere tilfælde af betydelige lugtgener i og udenfor feriesæsonen. Disse lugtgener vil forventeligt stige betydeligt dersom den af LCK foreslåede mere end fordobling af slagtesvinsproduktionen gennemføres uændret i nærmeste fremtid. Hertil kommer mulige støjgener samt støvemissioner fra åbne terrasse stalde, gylletanke og transportaktiviteter.

Navnlig for så vidt angår støvemissioner og andre emissioner kan det ikke længere udelukkes, at multiresistente stafylokok bakterier - den såkaldte MRSA eller "Svine bakterie" kan blive spredt ud over sommerhusområdet og dermed udgøre en realistisk helbredsrisiko for feriegæster og fastboende.. Der henvises her til DR1's TV dokumentar: Det hemmelige bakterie mandag den 3 december 2012 kl 20.00, der fastslog, at antal smittede udenfor

Der henvises her til DR1's TV dokumentar: *Det hemmelige bakterie* mandag den 3 december 2012 kl 20.00, der fastslog, at antal smittede *udenfor* ansatte i svineproducent er i kraftig stigning i de tilstødende by- og sommerhuszoner. Og denne udvikling kan ikke alene forklares med interpersonel smitte men kan meget vel vise sig at være luftbåren smitte.

Og den enkelte svineproducent er i følge TV dokumentaren ikke en gang forpligtet til at oplyse offentligheden om der rent faktisk er MRSA smitte i svinebesætningen. Svinedyrlæge Bente Johansen, kommunalbestyrelsesmedlem (R) har udtalt til medierne, at hun i givet fald heller ikke vil offentliggøre en liste med bornholmske svinefarme, som har problemer med MRSA. I følge førnævnte TV dokumentar er hver 6. danske svinefarm ramt af MRSA, hvilket for Bornholms vedkommende i princippet ville svare til at 10 - 20 besætninger kunne være og/eller blive ramt af MRSA.

Men offentligheden ved intet herom og vil heller ikke blive informeret herom. Allerede af den grund bør der stilles særligt strenge krav til at de beregnede geneafstande gennemregnes på kryds og tværs endnu engang og kontrolleres ekstra grundigt *forinden* evt endelig godkendelse udstedes til Ndr. Kirkebogårds ejer. Som ansvarlig politiker for Venstre må LCK selv være interesseret i at alle miljøkrav er opfyldt til punkt og prikke – og lidt til. Politikere bør altid gå forrest i disse spørgsmål og optræde som eksempel for sine kolleger og medborgere i slige sager.

På ovenstående baggrund opfordres Kommunalbetyrelsens ansvarlige politikere til nu at gå ind i sagen og sikre sig at Teknik & Miljø forslag til §12 -miljøgodkendelse rent faktisk bygger på korrekte informationer, inputs og afstandsberegninger. Den afgørende geneafstand til sommerhusområdet i Sandkås er så lille - ca. 6 meter - at der straks bør iværksættes en tilbundsgående "fintælling" og kontrol af Teknik og Miljø regnestykker og faciliteter..

Det ville være katastrofalt, dersom betydelige miljøbyrder på et ukorrekt grundlag "eksporteres" fra Rutsker til Sandkås, som hører til et af Bornholms ældste og mest attraktive sommerhusområder. Lige så lidt som nogen på denne skønne "grønne" Ø ønsker at atomaffald fra Risø eksporteres til Bornholm på et uforsvarligt grundlag. Dette vil kun bidrage til at undergrave Bornholms hårdt opbyggede image som "Bright Green Island" og internationalt foretrukket turistattraktion.

Samtidig med denne indsigelse begærer vi aktindsigt i alle sagens akter i Teknik & Miljø og evt andre steder i Regionskommunen - herunder genparten af alle andre modtagne indsigelser i sagen. Vi forbeholder os endvidere at indbringe sagen for Miljøankenævnet.

Indlæg 2:

21 borgere har fremsendt enslydende skrivelse – herunder er protestskrivelsen vist, og underskriverne er angivet herunder:

Sandkås Familiecamping, Poppelvej 2, 3770 Allinge
A/S Roskilde Fællesbageri, Havnevej 17A, 4000 Roskilde
Solvej 1A og Stordalen 4C, 3770 Allinge
Klinteløkken 2B, 3770 Allinge
Klinteløkken 3, 3770 Allinge
Klinteløkken 6, 3770 Allinge
Klinteløkken 8, 3770 Allinge
Gilbertstræde 1, 3770 Allinge
Gilbertstræde 5, 3770 Allinge
Gilbertstræde 4A, 3770 Allinge
Stordalen 1, 3770 Allinge
Gilbertstræde 9, 3770 Allinge
Gilbertstræde 17, 3770 Allinge
Lundegårdsvej 14, 3770 Allinge
Stordalen 3, 3770 Allinge
Stordalen 7, 3770 Allinge
Stordalen 31, 3770 Allinge
Stordalen 33, 3770 Allinge
Stordalen 35, 3770 Allinge

PROTEST MOD MILJØGODKENDELSE AF UDVIDET SLAGTESVINSPRODUKTION PÅ NDR. KIRKEBOGÅRD, 3770 ALLINGE:

Med skrivelse af 2. november 2012, har Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, fremlagt forslag om en udvidelse af produktionen fra knap 4.000 i dag til 9.000 slagtesvin på Ndr. Kirkebogård i offentlig høring frem til den 17. december 2012.

Gylleproduktionen øges i givet fald fra 1.920 m³ i dag til 4.320 m³.

Ndr. Kirkebogård (33,45 ha) ejes af Lars Christian Kjølner (LCK), kommunalbestyrelsesmedlem(V).

LCK ejer i forvejen Almegård (67,9 ha) på Borreløngsvej 23, Rutsker, hvor han har sin daglige bopæl og tilhørsforhold.

Ndr. Kirkebogård blev tilkøbt for få år siden . LCK forpagter tillige diverse andre landbrugsejendomme således at

han disponerer over et samlet areal på 198 ha.

Ndr. Kirkebogård ligger i følge forslaget udmåling **479,56 meter** fra nærmeste sommerhusområde medens den tilladelige geneafstand til

sommerhusområde er beregnet til 473,45 meter efter FKM -modellen . Teknik & Miljø kan ikke fremlægge de faktiske beregningsmetoder og mellemregninger for denne mode: "Disse ligger inde i FKM-programmet" forklarer Helle Thers, Teknik & Miljø)

Offentligheden og de høringsberettigede har derfor ikke selv mulighed for at kontrollere disse kristiske afstandsudmålinger.

Det må derfor være et ufravigeligt krav, at disse beregninger fremlægges på en for offentligheden kontrollerbar måde.

Således er alene 6 meter - dersom beregningen altså er udført korrekt - udslagsgivende for at LCK i givet fald slipper for at indrette særlig lugtrensende teknologi eller ændrede afkastforhold (udluftning) i de nye svinestalde.

I det berørte sommerhusområde med over 100 sommerhuse og adskillige hoteller og pensionater er der allerede med den nuværende svineproduktion på Ndr. Kirkebogård konstateret flere tilfælde af betydelige lugtgener i ferietiden. Disse lugtgener vil forventeligt stige betydeligt dersom den af LCK foreslåede 2,25-dobling af slagtesvinsproduktionen gennemføres uændret i nærmeste fremtid.

Hertil kommer mulige støjgener samt lys- og støvemissioner fra åbne terracestalde, gylletanke og transport.

Navnlig for så vidt angår støvemissioner og andre emissioner kan det nu ikke længere udelukkes, at multiresistente stafylokok bakterier - den såkaldte

MRSA eller "Svine bakterie" kan blive spredt ud over sommerhusområdet og dermed udgøre en yderst ubehagelig helbredsrisiko for vore børn og os selv.

Der henvises her til DR1's TV dokumentarudsendelse: Det hemmelige bakterie mandag den 3 december 2012 kl 20.00, der dokumenterede at antal smittede udenfor

ansatte i svinelandbruget er i kraftig stigning i tilstødende by- og sommerhuszoner. Og denne udvikling kan ikke alene forklares med interpersonel smitte og kan sagtens være luftbåren smitte. Og den enkelte svineproducent er ikke engang forpligtet til at oplyse offentligheden om der rent faktisk er smitte i svinebesætningen.

På ovenstående baggrund opfordrer vi alle helårs - og hotel- og sommerhusejere i det nærtliggende Sandkås, at underskrive nærværende skrivelse

som protest mod Teknik & Miljø's forslag til miljøgodkendelse .

Det henstilles venligst at fremsende den underskrevne protestskrivelse til Jesper Henriksen, Klinteløkken 10, 3770 Allinge Sandkås enten

per overfladepost eller per e-mail scan til: jhenriksen@adr.dk således at det er fremme senest fredag den 14. december 2012 eller per mail søndag den 16. december 2012.

Sandkås den 6. december 2012

Hermed tilslutter jeg mig ovenstående protestskrivelse til Bornholms Regionskommune.

Teknik & Miljø's kommentar til indlæg 1 og 2:

Beregning af lugt

Ansøgningen er behandlet i det elektroniske ansøgningssystem www.husdyrgodkendelse.dk, som er et lovbehaftet system alle ansøgninger om miljøgodkendelser til husdyrbrug skal behandles i. Ansøgningssystemet beregner forskellige miljøbelastningsparametre som fx ammoniakudledning, lugtmission og nitratudvaskning mv.

I relation til lugtemission beregner systemet efter to modeller: FMK-modellen og ”den nye lugtmodel”. Disse modeller beregner efter to forskellige matematiske modeller, hvor ”den nye lugtmodel” tager højde for flest forhold.

Ansøgningssystemet præsenterer altid den af modellerne, der giver den korteste afstand til henholdsvis 1) Byzone/sommerhusområde, 2) samlet bebyggelse i landzone og 3) enkelte beboelse i landzone uden landbrugspligt.

Dette bygger på, at der altid skal tages størst mulig hensyn til borgere/naboer ud fra de givne regler uanset, hvilket model der anvendes. I miljøgodkendelsen skal det angives hvilken model, der bruges (se tabel 10, side 24).

Det er ikke muligt for kommunerne at komme ind i de matematiske modeller som ansøgningssystemet er baseret på. Det er mellem Miljøministeriet og KL besluttet, at kommunerne skal stole på de resultater ansøgningssystemet leverer. Nedenfor er lugtberegningsmodellerne i www.husdyrgodkendelse.dk gennemgået i detaljer.

Princippet for lugtberegningen er, at man ud fra oplysninger om dyreart, staldsystem og maksimale staldbelægning beregner den nødvendige geneafstand, som er den afstand der minimum skal være fra kilden for at overholde genekriterierne. Genekriterierne er et udtryk for, hvor meget lugt omboende i forskellige typer beboelsesområder må udsættes for, før det kan betegnes som værende ”væsentlige lugtgener”.

Geneafstanden skal beregnes efter både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og efter FMK-modellen (Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emmissionsfaktorer for forskellige dyregrupper,
- En spredningsmodel,
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed,
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden

Det elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Formålet med at beregne lugt efter både den nye lugtvejledning og FMK-modellen er endvidere at undgå lempelser i forhold til den tidligere praksis.

Bemærk at angivelsen af husdyrproduktionen afviger fra den angivelse, som normalt anvendes i forbindelse med miljøvurderingen af nitrat, fosfor og dyreenheder. Dette skyldes, at lugtemissionen ikke beregnes som et gennemsnit i løbet af året, men beregnes ud fra perioder med spidsbelastning. Det er derfor mere relevant at anvende oplysninger om den maksimale belægning, som for mange dyretyper er angivet i 1000 kg dyr på stald ved maksimal belægning:

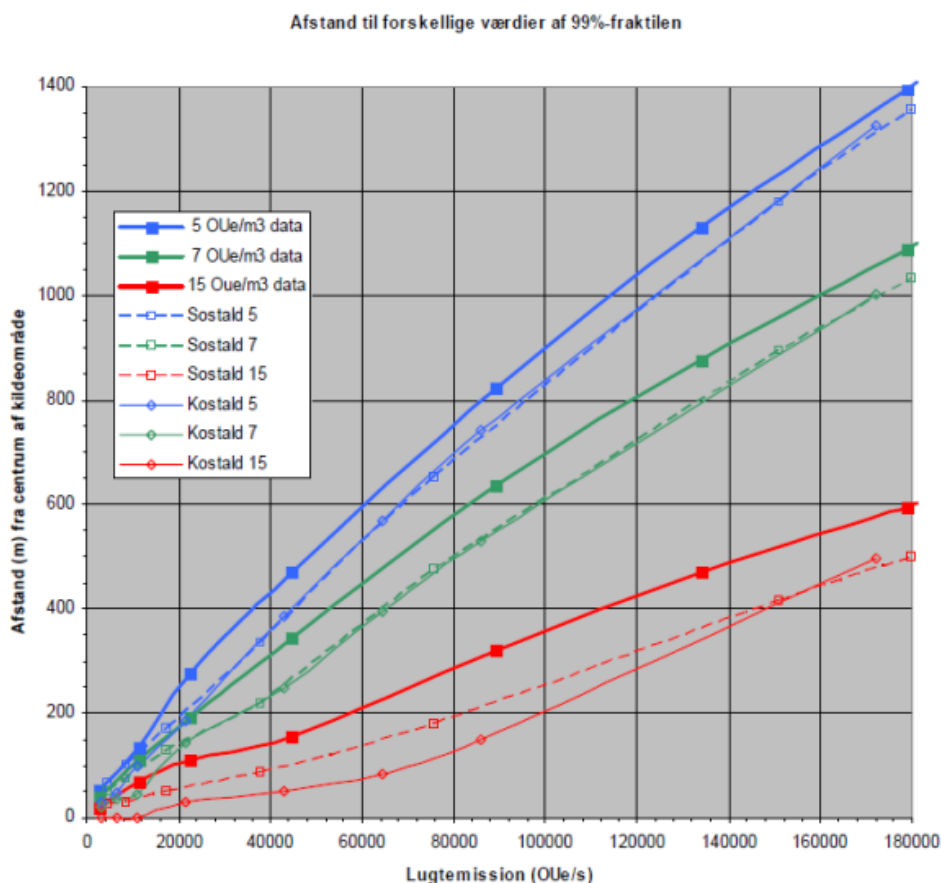
SVIN		KVÆG	
Søer – løbe-/drægtighedsstald	16 O _{U_E} /s/dyr	Alle staldsystemer	170 O _{U_E} /s/1000 kg
Søer – Farestald – delvist fast gulv	72 O _{U_E} /s/dyr	Fjerkræ	
Søer – Farestald – øvrige staldsystemer	100 O _{U_E} /s/dyr	Æglæggere inkl. hønniker, gulvdrift + gødningskumme 900 O _{U_E} /s/1000 kg	
Smågrise 7 – 30 kg	380 O _{U_E} /s/1000 kg	Æglæggere, Burdrift, alm.	400 O _{U_E} /s/1000 kg
Slagtesvin 30 – kg – delvist	300 O _{U_E} /s/1000	Slagtekyllinger, 40 dage, dybstrøelse	400 O _{U_E} /s/1000

fast gulv	kg		kg*
Slagtesvin 30 – kg – øvrige staldsystemer	450 OU _E /s/1000		
	kg		

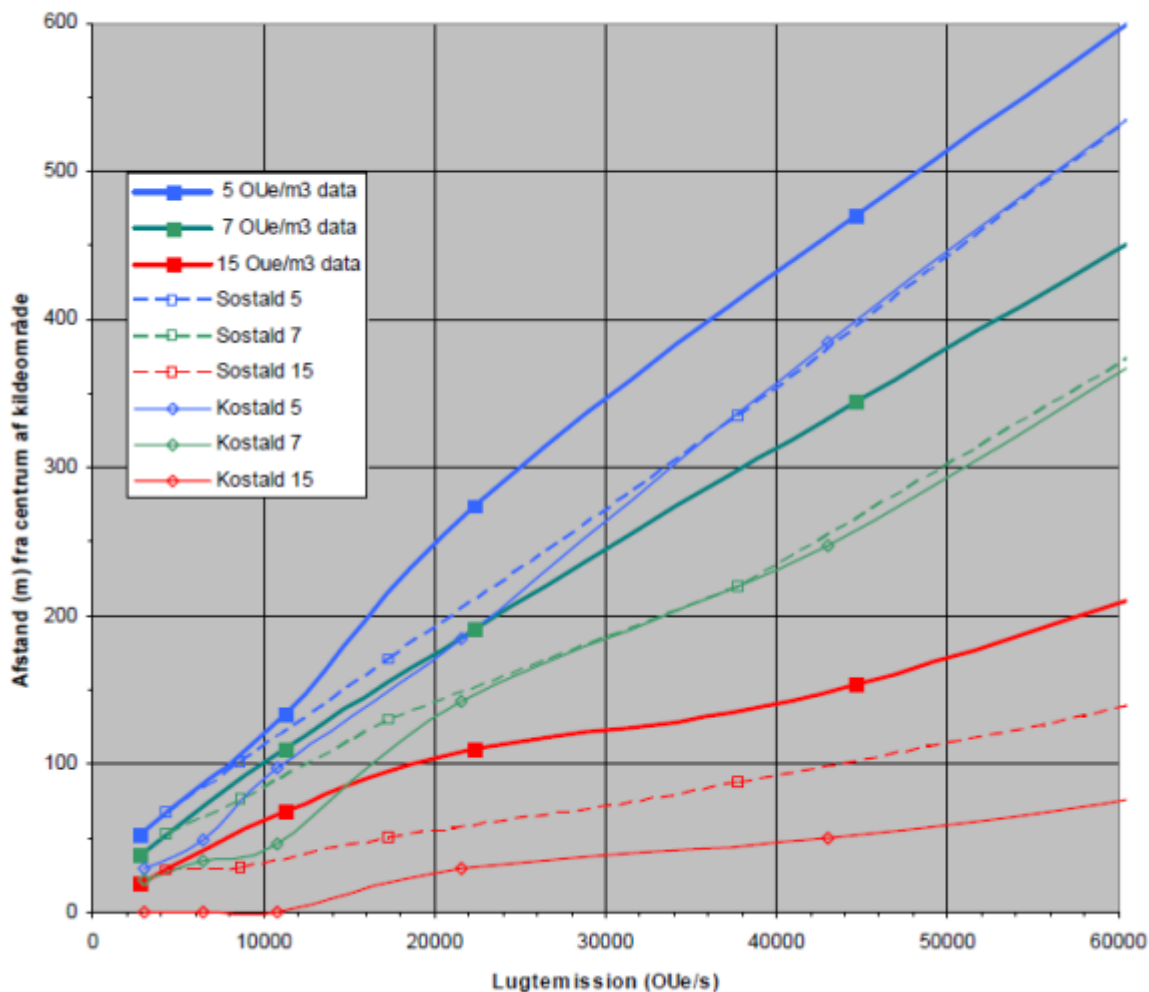
Table 1: Standardemissioner fra husdyrproduktionen Ansøgningssystemet foretager på baggrund af de indtastede oplysninger en lugtberegning med resultater ud fra en standardiseret OML-spredningsmodel. Ansøgningssystemet beregner for alle kombinationer af staldanlæg i forhold til omboende.

Uanset hvilken beregningsmetode der vælges, skal anlæg, som er placeret længere væk end 1,20 gange geneafstanden ikke indgå i lugtberegningen. Det elektroniske ansøgningssystem bortskreener automatisk sådanne anlæg ved lugtberegning.

Spredningsberegningerne i det elektroniske ansøgningssystem foretages ud fra nedenstående kurver. Disse beregninger tager udgangspunkt i en standardstald, normal ventilation og standardomgivelser. Hvis det ansøgte husdyrbrug afviger fra standard f.eks. ved etablering af centralt afkast kan ansøger i stedet gennemføre en egentlig spredningsberegning ved konkret anvendelse af OML-modellen.

Afstand til forskellige værdier af 99%-fraktilen

Figur 1: Afstand til forskellige værdier af 99%-fraktilen af lugtkoncentrationen som funktion af lugtemissionen (nederste figur er et udsnit af øverste). Beregninger med OML- modellen med antagelse om at emission stammer fra slagtesvin med et realistisk antal afkast og staldbygninger i forhold til lugtemissionen. Disse er angivet som OUe/m³ data og gælder for slagtesvin, smågrise og fjerkræ og andre ikke-drøvtyggere. Der er desuden angivet spredningskurver for sostalde og kostalde, hvor spredningskurven for kostalde skal anvendes for heste, får, ammekøer, geder og andre drøvtyggere. De præcise data for luftmængde, temperatur samt afkast og bygningshøjder etc. fremgår af rapporten vedrørende lugtvejledning. Ruheden for beregningsområdet er 0,1 m.

Ved emission fra flere staldanlæg og/eller fra anlæg med blandede besætninger, beregnes en samlet geneafstand som et vægtet gennemsnit. Hvis f.eks. slagtesvinene på et husdyrbrug har en lugtemission på 20000 OU e/s og soholdet har en lugtemission på 10000 OU e/s skal geneafstanden beregnes ud fra en samlet emission på 30000 OU e/s. Hvis hele emissionen kom fra slagtesvin var geneafstanden i forhold til byzone ca. 350 meter, og hvis hele emission kom fra søer var geneafstanden ca. 275 meter. Den samlede geneafstand kan derved beregnes som $(20000 \cdot 350 + 10000 \cdot 275) / 30000 = 325$ meter.

Spredningsberegningerne tager udgangspunkt i følgende genekriterier ved beregning af den nødvendige geneafstand:

KATEGORI	VEJLEDENDE GENENIVEAU
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.	5 OU _E /m ₃
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning og ensilage eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig	7 OU _E /m ₃

og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OU _E /m ₃

I systemet har ansøger angivet alle kilder og deres afstand og retning i forhold til de tre typer omboende samt den angivne kumulation.

Miljøvurdering af lugtgenerne bliver i systemet som tidligere nævnt beregnet efter to modeller. FMK modellen, som tidligere var den mest udbredte, og den nye lugtvejledning. I det konkrete tilfælde anvendes den model, som giver den længste geneafstand. Systemet angiver, hvilken model der på den baggrund er anvendt.

Den ukorrigerede geneafstand er den brutto geneafstand, som kan beregnes på baggrund af lugtemissionen fra alle staldafsnit uden korrektioner mht. vindretning og kumulation.

Den korrigerede geneafstand er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation i forhold til en situation, hvor den nye model anvendes. Den indeholder desuden en korrektion baseret på en bortscreening af staldafsnit, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Geneafstanden ved nudrift er den korrigerede geneafstand, som kan beregnes på baggrund af den husdyrproduktion, som er angivet under nudrift. Geneafstand for nudrift anvendes i tilfælde, hvor den vægtede gennemsnitsafstand er mellem 50-100 % af geneafstanden. I disse tilfælde må der foretages ændringer, som giver uændrede eller reducerede lugtgener. En vurdering af dette kan indledningsvist foretages ved at tjekke, at geneafstanden ved ansøgt drift ikke er længere end geneafstanden ved nudrift.

Den vægtede gennemsnitsafstand er en beskrivelse af den reelle afstand mellem staldafsnittene og omboende. Den vægtede gennemsnitsafstand beregnes kun for de staldafsnit, som ikke er bortscreenet ved at ligge længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Anvendelse af en vægtet gennemsnitsafstand for staldanlæg kan give anledning til problemer, i tilfælde hvor en eller flere stalde, der isoleret set ikke kan overholde genekriterierne, i lugtvurderingen sammen med andre stalde længere væk overholder genekriterierne.

Ved anvendelse af www.husdyrgodkendelse.dk til lugtberegningen er dette problem løst ved, at systemet foretager lugtberegninger for alle kombinationer af stalde på den ejendom, hvor det anlæg der ansøges om etablering, udvidelse eller ændring af, er beliggende. Systemet vil kun angive, at lugtgeneafstanden er overholdt, hvis beregninger over alle disse kombinationer opfylder den geneafstand, der måtte blive beregnet for hver enkelt kombination.

Støv- og støjgener – herunder fra trafik til og fra ejendommen

Teknik & Miljø vurderer ikke, at støj- og støvgener fra Ndr. Kirkebogård vil udgøre et problem for de omkring boende naboer. Der ligger ingen nabobeboelser inden for 300 meter af ejendommen, og i mellem de ejendomme der ligger øst og syd for Ndr. Kirkebogård er der beplantning – mod øst er der et skovbælte på 200 i bredden, som skærmer af mod Sandkås. Det vurderes på baggrund af disse forhold, at støj og støv fra ejendommen ikke vil medføre væsentlige gener for naboer.

I henhold til Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse MKN-130-00427 kan gener affødt af trafik forbundet med driften af et husdyrbrug fx opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentlig vej ved udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning. Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde,

og beboere af boliger i landzone må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Billedet herunder viser Ndr. Kirkebogård med en 300 m bufferzone omkring, samt angivelse af naboejendomme.

MRSA-bakterie og Ndr. Kirkebogård

Teknik & Miljø har ikke mulighed for at gå ind i sagen om udbredelsen af MRSA-bakterien, idet kommunen ikke er myndighed i forhold til smittebeskyttelse mv. Lovgivning omkring smittebeskyttelse ved husdyrproduktioner varetages af Fødevarestyrelsen.

Indlæg nr. 3

Ejeren af Rønnevej 20, 3700 Allinge har følgende bemærkning:

Vedrørende § 12-miljøgodkendelse til NDR, Kirkebogård,

Rønnevej 7

3770 Allinge

Der er ingen direkte bemærkninger til denne

Der fremsendes "bemærkninger/ønsker " uden for dette

Ved køb "Kirkebogård" af forpagtet areal ønskes køb af en ½ til 1 ha. Op til ejendom Rønnevej 20

Se vedlagt tegning

Begrundelse. Således at afstand fra stuehus til skel der er 9 m i dag samt staldbygning 5 meter, kan blive større.

Vedrørende areal gives der den pris den er købt for. (hele stykket pr. ha.)

Køber betaler landmåler og omkostninger dette koster.

Vej ret tinglyst med servitutter forsat respekteres

Ved brug vej i væsentlig grad deltager man i vedligeholdelse af denne.

Teknik & Miljø kommentar til indlæg nr. 3:

Det fremsatte ønske om tilkøb af jord til Rønnevej 20 ligger udenfor rammerne af en miljøgodkendelse, og Teknik & Miljø kan ikke indgå i denne sag.

Hvis ejeren af Rønnevej 20 ønsker at købe jord, må der tages kontakt til ejer af det pågældende areal herom, idet et eventuelt køb af jord ikke kræver tilladelse fra regionskommunen.

Indlæg nr. 4

Ejeren af Tejnvej 36, 3770 Allinge har følgende bemærkninger:

Vi har nu gennemlæst materialet vedrørende miljøgodkendelse af Ndr. Kirkebogård, Rønnevej 7, 3770 Allinge.

Med supplerende oplysninger fra BRK og på baggrund af, at det fremgår af udkast til Miljøgodkendelsen, at vi/naboerne ikke forventes at ville blive påført væsentlig yderlig belastning med hensyn til støv, lugt og støj samt ammoniak eller anden forurening i drænledningerne, har vi ikke nogen indsigelser mod udkast til miljøgodkendelsen.

Vi synes derudover, det er opmuntrende, at nogen har mod på at investere i produktionsanlæg her på Bornholm.

Teknik & Miljø kommentar til indlæg nr. 4

Teknik & Miljø har noteret ovenstående henvendelse og har ingen kommentarer.

Ejeren af Store dalen 37, 3770 Allinge har følgende bemærkninger:

Jeg er bekendt med at ejer til Ndr. Kirkebogaard ønske at udvide sin svineproduktion. Den ansøgning kan jeg støtte, også set i lyset af at jeg bor forholdsvis tæt på ansøgers ejendom. For ganske få år tilbage var der svineproduktion på Lundegaard (nabogården) som producerede ca. 5.6.000 svin årligt - den produktion er stoppet. På 2 andre nærliggende ejendomme Bækkegård og Bakkegård var der tidligere malkekvæg, som desværre også er ophørt. Vi har på intet tidspunkt været generet af disse meget nærliggende produktioner - tværtimod har vi haft den glæde at se på kvæget i løkkerne. Jeg er også bekendt med at der fra andre sider er iværksat kollektive protestindsigelse imod det ansøgte, som jeg er opfordret til at støtte. Denne kollektive protestindsigelse vil angiveligt blive fremsendt til kommunen. Men visse dele i denne protest redegørelse er skudt langt over målet. Bl.a. påstanden om at om at svineproduktionen bliver 2,25 gange større er ikke korrekt for området, da der skal tage hensyn til den produktion på Lundegård m.fl. som er ophørt. Påstanden om lugt- og støjgener er ikke noget vi har oplevet som et problem. Det nærliggende renseanlæg lugter/larmer mere. Jeg støtter at landbruget skal have optimale betingelser indenfor de lovgivningsmæssige rammer. Mig bekendt er der for tiden kun er 2 svineproducenter tilbage i Olsker Sogn - den ene er Ndr. Kirkebogaard. Dem skal vi passe på. Jeg støtter derfor Teknik & Miljø' forslag til miljøgodkendelse - det gør jeg ud fra den kendsgerning: at det er godt for øen at øge svineproduktionen, hvor det er muligt - og det er det her. at der er større fordele end ulemper ved dette tiltag og at det er vigtigt at støtte iværksætter - der er alt for få af dem. Endelig er der alt for mange brokkehoveder, som modsætter sig næsten alt - det kan Bornholm ikke overleve på længere sigt.

geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede geneafstand forøges i sådanne situationer hvis der indenfor 300 meter fra byzone o.lign samt samlet bebyggelse eller 100 meter fra nabobebyggelse findes andre staldanlæg på andre ejendomme, hvor der produceres mere end 75 DE. Er der ikke andre staldanlæg anvendes geneafstandene uændret. Er der en anden ejendom med staldanlæg med over 75 DE inden for de nævnte afstande øges geneafstanden med 10 %, mens geneafstanden ved 2 eller flere ejendomme øges med 20 %. Der tages udgangspunkt i det punkt hos naboen eller på zonegrænsen, som ligger nærmest det staldanlæg, som medfører størst lugtgener. Afstanden på de 300 meter/100 meter måles fra dette punkt til nærmeste punkt på dele af de staldanlæg på husdyrbrug, hvor der produceres mere end 75 dyreenheder (DE).

I nærområdet til Ndr. Kirkebogaard findes der ingen andre husdyrproduktioner over 75 DE.